

MOTİF

HALK OYUNLARI EĞİTİM DERNEĞİ DERGİSİ YILI:4 SAYI:15

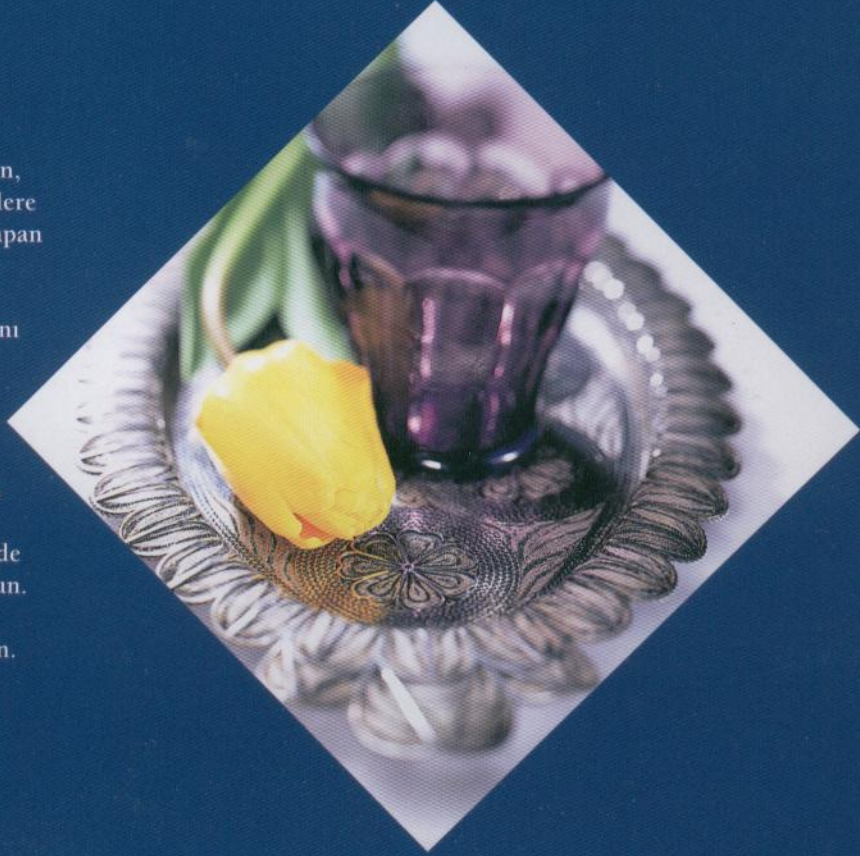

**Cumhurbaşkanımız Sayın Süleyman Demirel
Cumhuriyetimizin 75.yılı etkinlikleri çerçevesinde
Motif Başkanı M.Zeki Baykal'a da plaket verdi**

Yaklaşık altıyüz yıldır dünyanın konuğunu ağırlıyoruz...

Doğu ile Batı'yı buluşturan,
tarihteki en büyük devletlere
asırlar boyu başkentlik yapan
İstanbul, yaklaşık altıyüz
yıldır dünyanın dört bir
yanından gelen konuklarını
ağırlamakta. Bize özel
misafirperverlikle...

İstanbul'un tüm tarihini
soluyan ve kendi tarzında
bu zenginliği yeniden
yorumlayan Eresin Hotel'de
siz de özel misafirimiz olun.
Geleneksel Türk konuk
severliğinin keyfini çıkarın.

Millet Caddesi 186, Topkapı 34270 İstanbul
Tel: (0212) 631 12 12 Faks: (0212) 631 37 14, 631 37 02
Website: <http://www.eresin-topkapi.com.tr>,
E-Mail: eresintopkapi@superonline.com

ERESİN HOTEL®
İSTANBUL
★★★★★

WORLDWIDE HOTELS
GOLDEN TULIP
HOTELS

MOTİF HALK OYUNLARI EĞİTİM DERNEĞİ
Adına İmtiyaz Sahibi
M.Zeki Baykal

Genel Yayın Yönetmeni ve Yazı İşleri Müdürü
Ekber Yeşilyurt

Kültür Sanat Danışmanı
Doç.Dr. Şenel Önaldu

Reklam ve Haber Müdürü
Sacide Güngör

Yayın Kurulu
Doç.Dr. Fikret Değerli
Sabahattin Türkoğlu
Yrd.Doç.Dr.Gökten Ay
Ahmet Demirbağ
Sakin Öner
Emin Kayaduman
Emin Manca

Hukuk Müşaviri
Av. Zeycan Küttük

Yönetim Yeri
Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği
Fevzipaşa Cad. No:124/2 Atikali-Fatih/İSTANBUL
Tel:0.212. 531 61 68
Fax:0.212. 635 52 43

Dizgi,Grafik, Yayına Hazırlık, Baskı
NUNU TANITIM
EYÜP YOLU ALTIPARMAK İŞ MERKEZİ NO:12/18
GAZİOSMANPAŞA -İST.
Tel:0.212. 615 70 02 - 615 72 23

Fiyat 500.000.-TL

Dergimizde yayınlanan yazıların tüm sorumluluğu yazarlarına,yayınlanan ilanların tüm sorumluluğu ilan sahiplerine aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. MOTİF Dergisi süreli bir yayındır. Üç ayda bir ücretli olarak yayınlanır.

İÇİNDEKİLER...

2
İkibine Bir Kala....

3
Motif Halkbilim Ödülleri

10
Gençlik ve Yaratıcılık

12
Türk Müziği Devlet Konservatuvarlarında Türk Halk Oyunları Bölümlerinin İşlevleri

14
Türk Lokum Tarihi

17
Devlet ve Müzik

20
Türk Halk Oyunları ve Türk Halk Müziği İlişkileri Hakkında Gözlemler

22
Giyim - Kuşam

24
Mardinde Kadın,Erkek Giyiminde Motif ve Modeller

26
Evrensel Müzik Varmıdır.?

28
Çadır Almış Nerelerden Gelürsün

31
Altın Kalbur

32
Türk Halk Müziğinde Terminolojinin Önemi

34
Ağın'da Dügün Gelenekleri

37
Türk İnsanınin Geleneksel Davranışında Renklere Verilen Anlam ve Değerlerin Önemi

40
Bursa Uludağ Türkmenlerinin Oyunları

42
Motif'ten Haberler

İKİBİNE BİR KALA.....

Değerli Motif okurları;

2000'li yıllara girerken yüzyıllar boyunca atalarımızdan bize miraskalan kültür ürünlerinin, bizden sonraki nesillere bırakılabilmesi adına 21.yüzyılda da,kültürel değerlerin korunup yaşatılabilmesi için başarılı,ve verimli bir yıl olması temennimizdir.

Kültürel ürünler yüzyıllardan beri kulaktan kulağa, dilden dile ve nesilden nesile,gönülden gönüle aktarılırken halkın duygu ve düşüncelerinden oluşan süzgeçten geçer ve bir kısım değişikliklere uğrar, toplumun benliğine yerleşir.

Ancak bu değişimlerde, temel yapı yani otantik değerler asla değişmemiş olmalıdır. Günümüzde folklorumuzun öz değerlerine yapılan birtakım kişisel müdahaleler neticesinde asırların otantikliği kaybolmuş bir çok kültür ürünlerimizi görüyoruz. Yapılan bu müdahaleler bilinçli olmadığı sürece öze, temele yönelik olarak verilecek tahribatlar gün geçtikçe daha kötü koşullar alacak ve kültürümüz yozlaşarak yok olacaktır.

Bugün otantik değerlerin bozulma ile karşı karşıya bulunduğu bu durum,kişilerden kaynaklansa bile bir o kadar da çağdaşlaşma adına yapılan ve iletişim araçlarının yanlış yönlendirmeleri ile oluşan gelişmelerden de etkilenmektedir.

İnsanoğlu hayat mücadelesi içinde,varlığını ancak bilgisi ile koruyabilmiş ve devam ettirebilmiştir. Her toplum yaşamak zorunluluğu içerisinde dolayısıyla imkan ve şartlara göre kültürel değerlerinde değişiklikler yaparak yeni bir kültür oluşturmuştur. İşte bunların tümü çağdaş uygarlık olabilmek adına gerçekleşmiş,ancak kültür yapısına bağlı ve bilinçli toplumlar öz değerlerinden fazla kayıp vermeden çağdaş yaşam içinde yozlaşmadan yer almışlardır.

Çağdaş uygarlığa ayak uydurmak,geliştirmek, daha üstün,güzel bir yaşam sağlamak ve yenilikler aramak insanlık için kolay bir amaçtır. Ancak bunu yaparken kültürel değerler yozlaştırılmamalıdır. İşte o zaman yeni ile eski kaynaşarak güzelliğin göz kamaştırıcı ve büyüleyici doruğuna ulaşır.

Böylece otantik değerlerimizi koruyabilmiş olacağız ve 21. yüzyılda da kültürel miraslara sahip çıkarak yeni nesillere bunları vermenin mutluluğunu tadacağız.

Kültürel değerlerimizi otantik şekliyle korumak ve yaşatmak hepimiz için bir görev sayılmalıdır. Bu görevi sırtında taşıyan toplumun evlatları olarak sorumluluğumuzun bilincinde olmalıyız.

21.yüzyıla girerken, bu son yılda yüzyılın kültürel değerlerin yaşatıp yaygınlaştırılmasında size en güzel kesiti sunmasını diler,bütün okurların yeni yılını en içten dileklerle kutlarım.

M.Zeki BAYKAL

HALKBİLİM ÖDÜLLERİ SAHİPLERİNİ BULDU.

“Dördüncü Geleneksel Motif Halkbilim Ödülleri Dağıtımında
75.yıl Büyük Ödülünü TRT Genel Müdürlüğü aldı”

Ekber YEŞİLYURT

Sevgili okurlar eski bir yılı geride bırakırken dünyada 1999 yılının gelişi kutlandı. Bizler ise üç kutlamayı birlikte yaptık; Cumhuriyetimizin kuruluşunun 75. yılını, Motifin kuruluşunun Onuncu yılını ve Yeni yılın gelişini birlikte kutladık. Merkezi İstanbul'da bulunan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği on yıllık geçmişi ile Türk Kültürü ve Folkloru hakkında bilgi toplamak, arşivlemek yurt içinde ve dışında sergilemek ilkesi ile çalışmalarını sürdürmektedir.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği; kardeşlik, sevgi, saygı, dostluk ve huzur ortamında 10 yılda 2000'i aşkın elemanı ile çalışmalar yapmış, yurt içinde ve yurt dışında bu çalışmalarını başarı ile sergilemiş, ödüller almıştır. Dernek Üyelerinin

disiplinli çalışmaları iç tüzük ilkesi ile devam etmekte ve gün geçtikçe de Türk Kültürü'ne hizmet etme prensip yoğunluğu artmaktadır.

Bunları bir dizi halinde vermek gerekirse;

Kuruluşundan bu güne derneğin

gerçekleştirdiği faaliyetleri kısaca şunlar olmuştur.

✓ 1989 yılında Motiflerle Anadolu Halk Oyunları Şöleni, İlkokullar arası Halk Oyunları Şenliği, İstanbul ve diğer illerde festivaller, Japonya'da festivale katılım ve geleneksel etkinlikler,

✓ 1990 yılında Motiflerle Anadolu Halk Oyunları Şöleni, İlkokullar arası Halk Oyunları Şenliği, İtalya - İstanbul arasında deniz yollarının düzenlediği 6 ay süren folklorik seyahat gösterileri,

✓ 1991 yılında Motiflerle Anadolu Halk Oyunları Şöleni, İlkokullararası Halk Oyunları Şenliği, Belçika'da yapılan gösteriler, yurdumuzdaki festivaller, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın düzenlemiş olduğu yarışmaya katılım ve ödüller,

Dördüncü Motif Halkbilim Ödülleri Dağıtım Töreninden

✓ 1992 yılında Motiflerle Anadolu Halk Oyunları Şöleni, İlkokullararası Halk Oyunları Şenliği, yurdumuzdaki çeşitli festivallere katılım,

✓ 1993 yılında Motiflerle Anadolu 5. Halk Oyunları Şöleni, Vefa Anadolu Lisesinde Folklor konulu panelin gerçekleştirilmesi, Dernekler Arası Halk Oyunları Yarışması İstanbul elemelerinde Manisa Kız Ekibi ile birincilik, Türkmenistan'da rahmetli Cumhurbaşkanımız Turgut Özal refakatinde öz kültürümüzü kardeşlerimizle paylaşmak ve sergilemek amacıyla gösteriler yaparak ülkemizin temsil edilmesi;

Hamit Çine Ödülünü Cahit Tekindor'dan alırken

✓ 1994 yılında Motiflerle Anadolu 6. Halk Oyunları Şöleni, Derneklerarası Halk Oyunları Yarışmasına katılım, Vefa Ormanı Fidan Dikim Bayramı'na katılım, Uluslararası Uğur Koleji Halk Oyunları Festivaline katılım,

✓ 1995 Feza Kültür Merkezinde Motiflerle Anadolu Şenliği, Cemal Reşit Rey Konser Salonunda 7. kuruluş yıl dönümümüzün kutlanması, İskenderun Belediyesi'nin düzenlemiş olduğu Uluslararası Festivale katılım, Yurdumuzda ilk olarak gerçekleştirilen Türk

Doç.Dr. Can Etili'nin Ödülünü M.Zeki Baykal verdi

Folkloruna emeği geçenlere Motif Halkbilim Ödülleri Dağıtım Töreni ve Ressam Ekber YEŞİLYURT'un Anadolu'dan Esintiler konulu resim sergisi, ayrıca her yıl Geleneksel yapılan yemekli geceler ve kır gezileri ile 1995 yılından beri yapılan Geleneksel MOTİF HALKBİLİM ÖDÜLLERİ'nin verilmesidir.

Geleneksel hale gelen bu ödül töreninden dördüncüsü ise bu yıl görkemli bir kutlama ile Eresin Otel'i'nde gerçekleşti. Kutlama diyorum çünkü Motif ödüllerine 75.yıl Büyük Ödülü de ilk defa bu yıl eklenerek Cumhuriyetimizin kuruluşunun 75. yılı münasebeti ile konuldu. Yine her yıl olduğu gibi bu yıl

Tayfun Talipoğlunun rahatsızlığı nedeni ile ödül Coşkun Aral'a Ekber Yeşilyurt tarafından verildi.

Sümer Ezgü Ödülünü Türk Halk Müziği Sanatçısı İzzet Altınmeşe'den aldı.

Doç.Dr. Üstün Gürtuna'nın Ödülünü Sabahattin Türkoğlu verdi

da Kültür Bakanlığı ve Birimleri, Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili Birimleri, Valilikler, Dernekler, Kurum ve Kuruluşlara yazılar yazıldı. 14 dalda verilecek ödüllerin kimlere verilebileceği kamuoyu yoklaması ile yapıldı ve Ödül Tesbit Komisyonunununda titiz çalışmaları neticesinde belirlenmiş oldu. Komisyon Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Başkanı M.Zeki Baykal, dergimizin Genel Yayın Yönetmeni ve Yazı İşleri Müdürü Gazeteci-Ressam Ekber

Hayrettin Tokdemir'in Ödülünü Eresin Otel Genel Müdürü Ahmet Bilgin verdi

Yeşilyurt, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı THO Bölüm Başkanı Doç. Fikret Değerli, Kültür Bakanlığı Yıldız Sarayı Müzesi Müdürü Sabahattin Türkoğlu, İstanbul Teknik Üniversitesi TMDK Çalgı Yapımı Bölüm Başkanı Doç. Dr. Şenel Önal ve Halkbilim Uzmanı Emin Mancı'dan oluştu.

Ödül Tesbit Komisyonu gelen öneri ve teklifler titizlikle incelenerek ödüller belirlendi.

Geleneksel dördüncü Motif Halkbilim Ödülünü alacak olan Kişi Kurum ve Kuruluşlar şunlar oldu.

**Folklorda 75.Yıl Büyük Ödülü
TRT Genel Müdürlüğü**

**Maddi Folklor Ürünlerini
Derleme Ödülü
Üstün GÜRTUNA**

**Medya Halkbilim Ödülü
Tayfun TALİBOĞLU (Bamteli)**

**Türk Folkloruna Katkı Sağlayan
Kuruluş Ödülü**

**İzmir Ege Üniversitesi Türk
Müziği Devlet Konservatuvarı**

**Halk Müziği Teşvik Ödülü
Sümer EZGÜ**

**Halk Müziği Araştırma Ödülü
Erol AKTI**

**Halk Müziği Hizmet Ödülü
Ali GÜRLÜ**

**Halkoyunları Organizasyon Ödülü
Erol HACİBEKİROĞLU**

**Halkoyunları İcra Ödülü
Gürbüz Hadi GÖGEBAKAN**

**Halkoyunları Hizmet Ödülü
Menter ŞAHİNLER**

**Halkbilim Onur Ödülü
Hamit ÇİNE**

**Halkbilim Hizmet Ödülü
Doç. Dr. Can ETİLİ**

**Halkbilim Teşvik Ödülü
Doç. Dr. H. Zeki BÜYÜKYILDIZ**

**Halkbilim Araştırma Ödülü
Yrd. Doç. Dr. Arzu ÖZTÜRKMEN**

**Halkbilim Yöresel Araştırma
Teşvik Ödülü
Hayrettin TOKDEMİR**

75.Yıl büyük ödülünü TRT Genel Müdürlüğü adına İst.Telv.Müdürü Hülya Alp'e Milletvekili Mehmet Sevilgen verdi

Ödül Töreninin bütün hazırlıkları tamamlanmıştı. İstanbul Eresin Oteli'nde yapılacak törene Milletvekilleri, Televizyon ve Gazetelerin temsilcileri, Yazarlar, Sinema ve Ses Sanatçılarının yanı sıra çok sayıda halkbilim uzmanı ile bu konuya gönül veren kişi kurum ve kuruluşlar katıldı.

TRT Genel Müdürlüğü'nün Ödülünü Genel Müdürün Ankara'da toplantıda olması nedeni ile İstanbul Televizyon Müdürü Hülya Alp aldı. Tayfun Talipoğlu ise geçirdiği rahatsızlık nedeniyle törene katılamamış. ödülünü Coşkun Aral aldı.

Yrd. Doç. Dr. Arzu Öztürkmen Ödülünü Yrd.Doç.Dr.Gökten Ay'dan alırken.

Dışişleri Bakanlığında görevli Menter Şahinler'in ise Fas'ta olması nedeni ile törene katılamamış ödülü kendisine iletmek üzere Sabahattin Türkoğlu'na verildi.

Ödül Töreninde verilen resepsiyondan sonra derneğin tanıtım filmi konuklara gösterilerek ve Dernek Başkanı M. Zeki Baykal ödül töreni ile ilgili açılış konuşmasını yapmak üzere kürsüye davet edildi ve M. Zeki Baykal konuşmasında özetle şunları söyledi:

“Saygıdeğer misafirler 1998 Motif Ödüllerinin geçen yıllarda olduğu gibi bu yıl da ülkemizde ve uluslararası alanda yapmış oldukları çalışma ile hizmetler gözönünde tutularak, Bilim adamı, Sanatçı, Kurum ve Kuruluşlara ve bu alanda hizmeti

Erol Akti Ödülünü alırken. (Sağda)

Gürbüz Hadi Gögebakan Ödülünü alırken

Ali Gürlü Ödülünü Sanatçı Dündar Yıldız'dan alırken

Fikret Değerli Ege DTMK Müdürü Ali Haydar Bayat'ı Ödülünü verirken.

Doç.Dr.Zeki Büyükyıldız'ın Ödülünü Yrd.Doç.Dr. Şinasi Ünal verdi

geçenlere verilmesi kararlaştırıldı. Her yıl 14 dalda verilen ödüllere, bu yıl da "75.Yıl Büyük Ödül" eklendi.

Birinci Motif Halkbilim Ödülleri Töreninden.

Çok mutluyuz, geldiğiniz için hepimize teşekkürler" dedi. Zeki Baykal'dan sonra kürsüye davet edilen Doç. Fikret Değerli ise ödül tesbit komisyonunun çalışmalarından bahisle bir konuşma yaptı. Daha sonra ödül dağıtımına geçildi.

Ödül töreninde neşe, hissiyat ve hüzün bir arada yaşandı ama herşey çok güzeldi, Diyarbakır Halkoyunları Gurubunun hocası Ahmet Almas'ın yetiştirdiği gurubun sergilediği coşkulu oyunlar geceye renk kattı. **Sevgili okurlar, Motifin daha önce yaptığı ödül törenlerinde kimler ödül aldı? Gelecek nesillere ışık tutması amacı ile birinci, ikinci ve üçüncüsü**

yapılan törenlerde ödül alanları da burada belirtmekden geçemeyeceğim.

1995 yılında Motif Halkbilim Ödülleri Töreni'de ödül alan Kişi, Kurum ve Kuruluşlar :

Halk Müziği Dalında
Yücel PAŞMAKÇI (Üstün

Hizmet Ödülü)
Şenel ÖNALDI (Araştırma Ödülü)
Zehra BİLİR (Şükran Ödülü)

Halk Bilim Hizmet Dalında
Anadolu Folklor Vakfı

Organizasyon Dalında
Milliyet Gazetesi
Folklor Kurumu (Şükran Ödülü)

İkinci Motif Halkbilim Ödülleri Töreninden.

Halk Oyunları Dalında
İsmail ÖZBOYACI
Hasbettin ALTINOK
Plastik Sanatlar Dalında
Remzi İREN

layık görüldüler.

✓1996 yılında faaliyetler alanı 8. Motiflerle Anadolu Halk Oyunları Şöleni'nin Cemal Reşit Rey Konser Salonunda kutlanması, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın düzenlemiş olduğu Dernek, Kurum ve Kuruluşlararası Halk Oyunları Grup Yarışması'nda Sahne Düzenlemeli Dal'da Artvin Ekibi ile İstanbul üçüncülüğünün alınması ve 2. Motif Halkbilim Ödülleri Dağıtım Töreni,

İkinci Motif Halkbilim Ödülünü alan Kişi Kurum ve Kuruluşlar şunlar oldu.

Medya Halkbilim Ödülü
TGRT Televizyonu

Halk Bilim Araştırma Ödül
Prof. Dr. Nevzat GÖZAYDIN
Halk Oyunları Organizasyon
M.E.B. Çiraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü
Onur Ödülü

Neriman Altındağ TÜFEKÇİ
Halk Müziği Teşvik Ödülü
İ.T.Ü. Konservatuvar Müdürlüğü
Halk Müziği Araştırma Ödülü

Mehmet ÖZBEK
Halk Oyunları İcra Ödülü
Cavit ŞENTÜRK
Halk Müziği Teşvik Ödülü
İzzet ALTINMEŞE
Türk Müziği Araştırma Ödülü
Yrd. Doç. Dr. Oruç GÜVENÇ
Dernek Özel Ödülü
Niyazi ENGİNSU

✓1997 yılında ise 9. Motiflerle Anadolu Halk Oyunları Şöleni'nin Cemal Reşit Rey Konser Salonunda kutlanması, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği'nin ortaklaşa düzenlediği Dernek, Kurum ve Kuruluşlar Arası Halk Oyunları Grup Yarışması'nın organize edilmesi, ve sponsorluğunu üstlenmesi, 1997 Motif Halk Bilim Ödülleri Dağıtım Töreni'nin İ.T.Ü Maçka Sosyal Tesisleri'nde gerçekleşmesi olmuştur.

Üçüncü Motif Halkbilim Ödülünü alan Kişi, Kurum ve Kuruluşlar ise şunlardır.

Maddi Folklorik Ürünlerin Derlenmesi Ödülü
Sabiha TANSUĞ
Türk Folkloruna Katkı Sağlayan Akademik Kuruluş Ödülü
Gaziantep Üniv. Devlet Konservatuvarı

Medya Halk Bilim Ödülü
T.R.T. Televizyonu adına
Nuray YILMAZ
Halk Bilim Araştırma Ödülü
Yrd. Doç. Dr. Atilla ERDEN
Halk Bilim Araştırma Teşvik Ödülü
Süleyman ŞENEL
Onur Ödülü
Şerif BAYKURT
Halk Oyunları Organizasyon Ödülü
Hacı Ömer Sabancı Vakfı (VAK-SA)
Halk Müziği Teşvik Ödülü
Belkis AKKALE
Halk Oyunları Hizmet Ödülü
Sevgi BABAĞLU
Halk Oyunları İcra Ödülü
Adli AYTER
Halk Müziği Hizmet Ödülü
Şeref TAŞLIOVA
Murat ÇOBANOĞLU
Halk Bilim Teşvik Ödülü
Ahmet ŞENOL
Halk Müziği Araştırma Ödülü
Doç. Dr. Sabri YENER

Bu çalışmalar Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği çatısı altında sürdürülürken Motif Dergisi yayın hayatına başladı. Kalıcılık bakımından ve kültürümüze hizmet objektifi içerisinde bu derginin çıkarılma kararı alındı. Üç ayda bir periyodik olarak çıkarılan bu yayının organının yaşayabilmesi için siz sayın okuyucularımızın ilgili Bakanlıklarımızın velhasıl her kesimden herkesin desteğini bekliyoruz.

Kalbiniz hangi güzel şeyler için çarpıyorsa, Yeni yıl size onları getirsin. Birlikte, nice bayramlara ve güzel bir yıla.

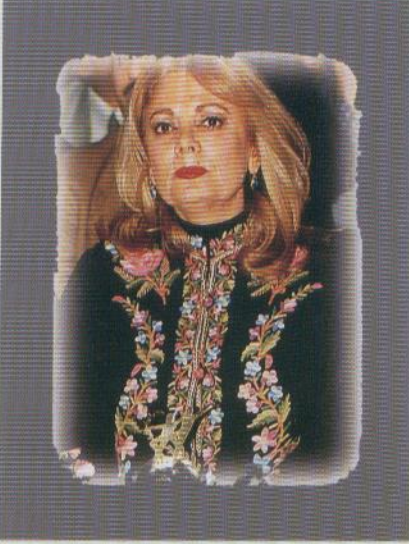
Saygılarımla.

Üçüncü Motif Halkbilim Ödülleri Töreninden.

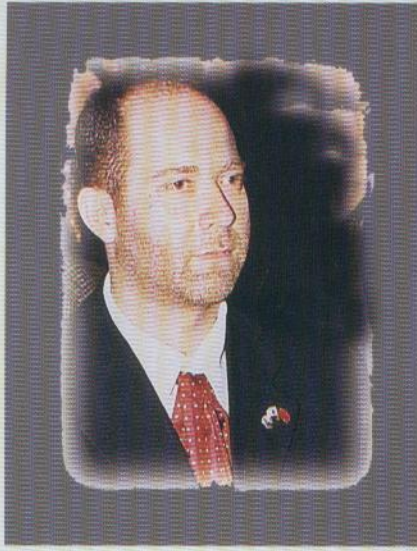
Ne dediler?

MOTİF HALKBİLİM ÖDÜLLERİNİ ALAN VE TÖRENE KATILAN KONUKLARIMIZIN ÖDÜL TÖRENİ SONRASI DEĞERLENDİRMELERİ

CAN ETİLİ

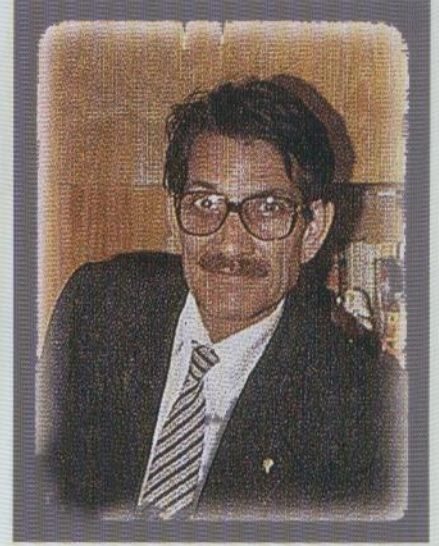
Sayın Can ETİLİ'nin ödül töreni ile ilgili duygu ve düşünceleri şöyle; Bu akşamki organizasyon ile ilgili olumsuz düşünmek mümkün değil. Özgün bir ortamda doğan güneşin parlaklığı gibi Türk Kültürüne sahip çıkmak zihniyetiyle organize edilmiş nadir organizasyonlardan birini yaşıyoruz, hep birlikte. Motif Dergisi ise bir başka güzellik... Dergi uzun bir süredir Türk Kültür yaşamının yaygın hayatında büyük katkılarda bulunuyor. Motif ailesinde yer alanların böyle nitelikli bir dergiyi büyük bir özveriyle çıkartmaya çalıştıklarını görüyoruz. Böylesi özverili bir zihniyeti kutlamamaya ve o zihniyetin yanında olmamaya imkan yok. Tüm içtenliğimle her birinizi bu başarıda yer almanızdan dolayı kutluyorum.

SÜMER EZGÜ

Motif ödülleri dağıtım töreni üreten insanların teşvik edilmesi açısından çok güzel bir organizasyon. Bana da bu gece Halk müziği teşvik ödülü layık görüldü. Bu bana hemen şunu söyletiyor; "Demekki daha yapılacak çok şeyler var." Üretmenin yeni şeyler öğrenmenin insanlara yeni şeyler vermenin hiç sonu yok. Daha yapılacak çok şeyler var. Eminim sizlerde yaptığınız bu güzel organizasyonlar ile ilklere imza atarak ana temada "daha yapılacak çok şeyler var" zihniyetini taşıyorsunuz. Öyle olmasa idi bu gece Motif olarak, yani bir dernek olarak böyle ciddi ve nitelikli bir organizasyonda bu değerli insanları bir araya getiremezsiniz. Ben öncelikle Motif Dergisinin yayın hayatının her daim sürdürülmesini istiyorum. Çok kaliteli ve eşi bulunmaz bu dergide özverili çalışmalarda bulunan arkadaşları kutluyorum ve tabii ki bir röportajım da da belirttiğim gibi Motif gülen bir dergi ise eğer hiç bir zaman bu tebessüm ondan alınmamalı. Bu güzel çalışmalarınız da bizlerde

sizlerin yanınızdayız. Motife ve değerli başkan Zeki bey'e sonsuz teşekkürler.

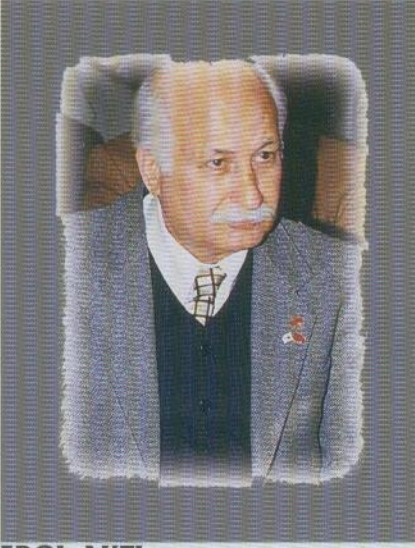

ADLİ AYTER

Böyle bir organizasyonu sevinçle yad ediyoruz. Bu akşam, burada bir çok folklorcu arkadaşları bir arada görüyoruz. Mukadderat yarın öbür gün bunlardan bir kaçını aramızda olmayabilir. O sebepten dolayı sizlerin böylesi güzel bir organizasyonla bu insanları bir araya getirerek ödüllendirmeniz büyük bir başarı. İnsana değeri sağken verilir. İşte sizler en güzelini en doğru şekliyle insanlara yaşıyorsunuz.

Motif çatısı altında birleşen sizler gibi pırlı pırlı genç neslin bu işe gönül verdiğini görmenin sevinç ve kıvancını ayrıca belirtmek istiyorum.

Daha nice güzel organizasyonlara ve daha nice başarıya imza atmak üzere Motif teşkilatını şükranla sevgiyle tebrik ediyorum ve sizin şahsınızda bu işe gönül veren halk bilimcilere, folklorculara, dansçılara ve müzisyenlere teşekkür ediyorum.

EROL AKTI

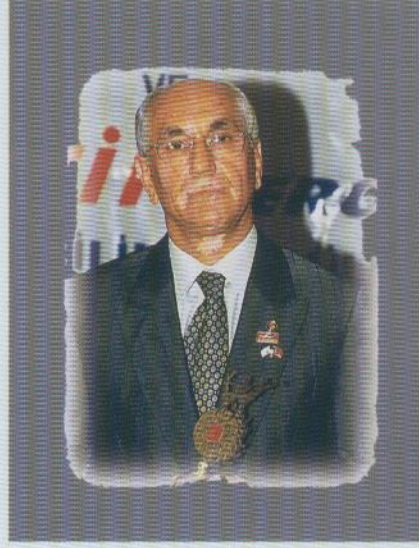
Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği genç bir kuruluş olmasına rağmen hayli aktif, hayli başarılı, hayli etkili bir dernek olarak folklor camiasında sesini duyuruyor. Tüm samimiyetimle belirtiyorum, bu beni çok memnun ediyor. Böylesi güzel insanlar bir çatı altında toplanmışsınız ve hepinizin yüreği tek bir ortak şey için çarpıyor. Oda halk oyunları, kültür, folklor ve her şeyden önemliside bizler yaşlanırken bu aktivitelerde siz gençleri görüyor olmanın mutluluğu bir başka.

Motifi ve değerli başkanı M. Zeki BAYKAL'ı bu başarılarından dolayı kutluyorum ve umuyorum ki diğer dernek kurum ve kuruluşlara da bu faaliyetleriniz örnek teşkil eder.

GÜRBÜZ HADİ GÖĞEBAKAN

Öncelikle belirtmeliyimki bu akşam burada bizleri bir araya getiren Motif Halk Bilim Ödülleri Dağıtım Töreni her sene gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ben bir halk oyuncuyum. Bizler Türk Halk Oyuncuları, oyunları yaşar, öğretir ve oynarız. Terimizle, sesimizle beynimizle kısacası herşeyimizle 24 saat halk oyunları ile yatıp halk oyunları ile kalkarız. İşte bugün halk oyunları alanında bir ödül

veriliyor ise bu ödül o halk oyuncu için eşsiz bir ödül özelliği taşır. Bizler bu işe bir ömür verdik aslında. Bu bir gönül işi, asla bir karşılık beklenmeden yapılan ve tüm benliğinde hissedilebilen bir iş. İşte bu anlamda Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği düzenlemiş olduğu bu Halk Bilim Ödülleri Dağıtım Töreni ile bir ilke daha imza atmış ve yaptığı çalışmalar ile beğeniler toplamıştır.

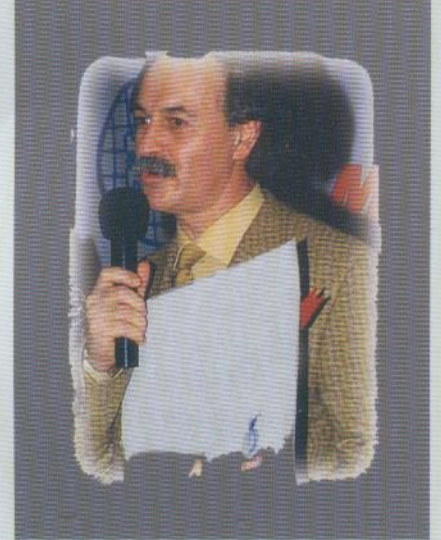
Genç başkanınız sayın M. Zeki BAYKAL'ıda burada kutlamak istiyorum. Hakikaten herşeyiyle maddi ve manevi başka bir insan. Böyle bir kuruluşun başında olduğu için kendisine teşekkür ediyorum.

EROL HACİBEKİROĞLU

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneğinin çalışmalarını uzunca bir dönemden beri izliyorum ve bu faaliyetlerin her birini de ayrı ayrı başarılı buluyorum. Bizler devlet kadrosunda çalışan ve devletin gücü ve kadrosu ile kültürümüzün bir unsuru olan halk oyunlarımıza hizmet etmeye çalışıyoruz. Fakat ülkemizde kültürümüzü halk bilimimizi ve bunun en önemli unsuru olan halk oyunlarımızı yaymak ve yaşatmakta en büyük etken olarak

çalışan amatör dernek kurum ve kuruluşlar var. Amatör derneklerin bir çoğu hem tüzükleri gereğince, hem aktiviteleri gereğince sadece halkoyunlarına yönelmişler ve farklı faaliyetlerin içerisinde yer almamaktalar. Ancak nadir olan derneklerki; Motif bunların başında geliyor halk oyunları çalışmalarının yanı sıra eğitime de el atmış. Eğitimden kastımız işte devletin bile çok sistemli bir şekilde çıkaramadığı, arkasını getiremediği bir derginin uzun bir süredir yayını yapıyor olmasıdır.

Bu bizim açımızdan çok güzel. Günümüzde halk bilimi ile ilgili eser yok denecek kadar azken böylesi değerli bir dergiyi sahiplenmemek hepimiz için acı bir kayıp olur. Benim için Motifin halk oyunları ekiplerinin çok güzel oynamasından daha önemli Motif dergisi gibi bir yayın organına sahip olup gelecek

nesillere ve halk bilim camiasına kalıcı bir şeyler bırakıyor olmasıdır. Ayrıca Zeki BAYKAL'ı böylesi faal bir derneğin başkanı olarak bu akşam olduğu gibi yaptığı nitelikli organizasyonlar için kutluyorum. Halk bilim adına bu kadar nitelikli çalışmalar yapan Motif'e bizlerde elimizden gelen desteği vermeye hazırız.

GENÇLİK VE YARATICILIK

Yrd. Doç. Dr. Gökten AY
İTÜ. T.M.D.K Öğretim Üyesi

Kasım ayı içinde bir sempozyum için İzmir'e ve imtihan için Ankara'ya gittim. Ne zaman bir yere gitsem, mutlaka müzik kurumlarına uğrayarak görüş alışverişinde bulunuyorum. Bu arada birçok gençle tanışıp, görüşme fırsatım oluyor. Onların bazı konulardaki sorularına sosyolojik açıdan cevap bulmakta zorlandığım da oluyor. Genel olarak baktığımda hepsi pırl pırl mesleğinde birşeyler yapmak isteyen, büyüklerinin kendilerine imkan sağlamadığında birleşen, yapıcı eleştiriler yapan gençler. Ancak üzerlerindeki bıkkınlık, yorgunluk gerçekten ürkütücü.

Gençler gerektiği gibi kültür ile dolu olmak istiyorlar. Genel bilgilerde birikimli olmak istiyorlar. Bunun da en iyi yolunun TV'ler olduğuna, ancak bugünkü yapısıyla, bunun mümkün olmadığına, bir yerde kendi kültürünü yozlaştırıcı programların fazlalığına dikkat çekiyorlar. Onlar diyorlarki; Türkiye; tarihi birikimi, doğası, genç nüfusu ve dinamizmi ile müthiş bir ülke. Ancak, bu güzellikler vizyonsuz ve kültürsüz kişilerin elinde oyuncak olmuş. Sanki gizli bir el gençleri, ablaktan, iyilikten geleneklerden

sorumluluktan ve vatan sevgisinden uzaklaştırıyor.

Şimdi hemen diyeceksiniz ki sorun "Eğitimsizlik" te yatıyor. Doğru ama, hangi eğitim? Bakınız, gençler hemen hemen her konuda, sürekli bastırılıyorlar. Aile, öğretmen, çevre, okul bunların ana öğeleri. Gençler yapmak istediklerini değil, yapılması istenenleri yapıyor. Eğitimin temeli olan ilkokulda çocuğu yeteri kadar donatamayıp, yaratıcılığını tesbit edemeyip, ezberci ve sınavkolik öğrenciye dönüştüren sistemle mi? Meşhur bir Yunan atasözü vardır; "Siteyi site yapan insanların kalitesidir, yoksa duvarlarının kalınlığı değildir."

Hiçbir insan kendini toplumdan soyutlayamaz ve topluma faydalı olmak için uğraş verir. Bunun içinde yaratıcılığını ortaya koyması farklılığını belli etmesi gerekmektedir. Sosyolojik olarak baktığımızda, yaratıcılığı geliştirmede en önemli etkenlerden biri "çevre"dir. Çevre; bir olayın grup ve toplulukların meydana gelmesinde etkide bulunan koşulların tümüdür ve Fiziki-coğrafi, biyolojik, toplumsal-kültürel çevre olarak 3 alt başlıkta incelenir. Bugün

çinde bulunduğumuz çevre'yi düşünürsek, maalesef pozitifliğin azaldığını görürüz. Biraz önce söylediğiniz gibi, çocuklar daba ilkokulda yaratıcılıktan, fikir beyan etmekten, konuşmaktan vazgeçiriliyor. Prof. Sternberg bu konuda "Yaratıcı olmak istiyorsanız, yanlış yapmaktan korkmayın. Zaten hiçbir zaman tek bir doğru bulunmadığını da unutmayın" diyor.

Peki, acaba gençlerin yaratıcılıklarını körelttiğini düşündükleri çevrelerini değiştirmeleri mümkün mü? Ya da körelten çevredeki kişileri değiştirmek mümkün mü? Ülkemizde, gençlerin bu iki maddede de başarısız olacaklarını hepimiz biliyoruz. Çünkü, kişilik yaratıcılığın en önemli yönüdür. Yaratıcı olmak için, ısrarcı, kararlı, inanmış, dopdolu bir kişiliğe ihtiyaç vardır. Yaratıcı olan insanın ikna yeteneğinin, güzel konuşma yeteneğinin yüksek olması gerekmektedir. Burda dikkat edilmesi gereken nokta, yaratıcılık = zeka olmadığı; yaratıcılığın dünyaya, hayata, çevreye bakış açısı olduğudur.

Yaratıcılığın diğer önemli boyutu bilgili olmaktır. Bilgi birikimi

olmayan bir insanın görüş bildirmesi, karşısındakileri inandırması imkansızdır. O halde ilköğretim, lise ve üniversite tabsili sırasında gençleri okullarda ve çevrede iyi bir kişilik içinde, iyi bir eğitim ile yetiştirmek asli görevimiz olmalıdır.

Özellikle sanatla uğraşan, toplumun karşısına çıkan, dikkatleri üzerinde toplayan insanların, örnek alınmaları açısından hal ve hareketlerine azami derecede önem vermeleri gerekmektedir. Bugünkü ortamda özellikle iletişim alanında radyo ve TV'lerden, gençlerin yaratıcılıklarını geliştirecekleri bilgileri almaları çok zordur. "Bizim oranın adetleri, meşhurdur cinayetleri. Yanına bırakmam ben senin, bitene kadar haberlerin" gibi, türk edebiyatına büyük bir şiir kazandıran sevgili Ercan Saatçi arkadaşımı da bu yaratıcılığından ötürü kutluyorum! Her akşam ardı arkası kesilmeyen Talk-şovlarda konuşulanları duydukça, bu saniyesi para olan ekranın toplumu yönlendirmede neden kullanılmadığını anlamak istiyorum. Resmi belgelere baktığımızda bugün 6'sı ulusal, 15'i bölgesel, 228'i de yerel olmak üzere 259 TV; 36'sı ulusal, 108'i bölgesel, 1057'si yerel olmak üzere 1201 radyo istasyonu faaliyettedir. Rakamlara göre yayıncılık fena değil. Peki ya nitelik? Özellikle son günlerde ekrana gelen şiddet, dehşet, kavga, kan, kabadayı, delikanlı, şehvet dolu diziler bu sorunun cevabı olsa gerekir.

Ancak, bu durum, gençlerin kafalarında olağanüstü bir tabirbat yaratıyor. Bu durumu uzmanlar, hükümet üyeleri nasıl görmüyorlar? Aileden sorumlu Devlet Bakanları neden ilgilenmiyorlar? Neden üniversitelerle ortak anketler düzenlenmiyor? Hep sancılar çekiyoruz, bepsi geçecek deniyor, ama tabirbatın yeri kolay kapanmıyor. Aile içi konuşmalar, gençlerdeki yaratıcılık argoya, Amerikan esprilerine, yozlaşmaya doğru gidiyor. Güzel Türkçemiz adeta yok ediliyor.

Doğal olarak, kendi mecrası içinde değişmesi gereken Aile yapısı, aniden gelen iletişim araçların tesiri ile şaşkına dönüyor. Değişim 97 seminerinde konuşan Prof. Dr. Haluk Erku't'un tesbitini de buraya almak istiyorum. "Genç kızların yıllar önce baktığı çocuk bir süre sonra konuştuğu çocuk oldu, yakın zamanda çıktığı çocuk haline geldi, şimdilerde ise yer yer yattığı çocuk oluyor."

Sanki Karamanoğlu Mehmed Bey, 1277'de "bundan böyle divanda, dergahta, bargahta, çarşıda, meydanda Türk dilinden başka dille konuşulmayacaktır" fermanını vermemiş gibi, bugünkü gençlerimize örnek TV programlarına; klip ekspres, airport, klip show., paparazzi, art life, ibo talk show ve radyolara Best FM, Mega Site, Capitol Radio, Power FM ve dergilere; Blue Jean, Hey Girl, Klips, Top Sante, Medyatör, Cosmopoliten, Woman, Pivot ve TV isimlerine; Flash TV, Show TV, Number One TV, Cine 5,

Maxi TV bakmamız içinde bulunduğumuz durumu apaçık ortaya koymaktadır. Artık; medya plazalarda çalışıyor, mega storlarda alışveriş yapıyor, fitness centerler'de jimnastik yapıyor, restoranlarda-Mc. Donalds'larda yemek yiyor, ancak Türkiye'nin Ankara, İstanbul, İzmir olmadığını, geride kendi kültürüne bağlı, üreten, çalan, söyleyen, yaşayan, geçmişini yaşamaktan haz alan, dost, samimi, içten olan insanların, gençlerin yaşadığı Anadoluyu, Trakyayı göz ardı ediyoruz.

Okulda kendi kültürü, kendi musikisi öğretilmeyen, iletişim araçlarından değerlerini duyamayan, folklorik değerlerini işitemeyen gencin; yaratıcılığını bazırcılığa, kolaycılığa, köşe dönücülüğe dönmemesi için "sayın büyükler lütfen büyüklüğünüzü yerinde ve doğru olarak yapın, yoksa gençlik elden gidiyor" diyerek, folklorun önemli bir dalı olan fıkralardan bir örnek vererek yazımı bitirmek istiyorum. Bir gazeteci Erzuruma gidiyor ve kadayıf dolması çok hoşuna gidiyor, hemen içeri girerek nasıl yapıldığını, tatlıcı Muammer Tanboş'tan öğrenmek istiyor. Tanboş tarif ediyor "Dolmanın kadayıfı alınır. Gındırdanır (sarılır) mübareç, ele güzel gındırdanır çi sormayın. Sonra mübareç yumurtaya bulanır. Ele olur çi, sarı kız kimin. Daba sona kızgın yağa atılır. Mübareçten bir ses celir, cızzzzz. Yağdan alınır, bala atılır. Mübareçten bir ses gelir. dullimppp!"

Türk Müziği Devlet Konservatuvarlarında Türk Halk Oyunları Bölmülerinin İşlevleri

Şahin ÜNAL

E.Ü. DTMK. T.H.O. Bölüm Başkan Yardımcısı
Uyg. Anasanat Dalı Başkanı

Ülkemizde üç üniversitenin bünyesinde bulunan Türk Müziği Devlet Konservatuvarlarının mazisi çok yenidir. Türk Halk oyunlarının mazileri ise daha da yenidir. İlk açılan İstanbul Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı T.H.O. Bölümü 14, Gaziantep Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı T.H.O. Bölümü 10, Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı T.H.O. Bölümü 9 Yaşındadır. Bir insanın bile eğitimini tamamlayıp o meslek dalında yeterli olması (uzmanlık hariç) en az 15 yıllık bir süreye dayandığı düşünülürse bu bölümde hala eksiklerini tamamlayıp rüştünü ispat etmiş sayılmazlar.

Bu anlamda bölümlerin kendilerini yetiştirmeleri, kurum içi eğitim yaparak akademik kadrolarını mükemmel hale getirmeleri yaşanacak bir süreçtir.

Eğitim planları ve müfredatları birbirine çok yakın olan bu üç bölümün bazı konularda hala dışa bağımlı olması bu sanatçıların mesleklerinde çok iyi olsalar da bir kısmının eğitimlerinin ve formasyonlarının yeterli olmaması bilinen bir gerçektir. Ancak doğru ders seçimi ile sağlam temellere oturan bu bölümler planladıkları ve hedefledikleri müfredatı tam uygulayabildikleri zaman birçok sorun kendiliğinden çözülmüş

olacaktır.

Bilindiği gibi ülkemiz eğitim sistemi içinde Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi ve Konservatuvarlar yer almış olup sanat icrasını, eğitimci, yapımcı gibi alanın gereksinimini sağlayan ödevi üstlenmiştir. Bu sorumluluk endüstriyel gelişmenin ve teknolojinin sınırsız kullanımının yaşandığı günümüzde daha da önem kazanmaktadır.

Kültürel ve sanatsal değişimin hızlı yaşandığı günümüzde, özgünü araştırıp özümleyecek adını ve yerini doğru koymak kaydıyla çağdaş yaratılardan da yararlanarak eserler (ürünler) konulmasına daha çok ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu sadece kendi kültürümüzü iyi tanımak, tanımakla da sınırlı olmayıp kendine güvenen, otoriteye, kendi bağımsız kişiliğiyle saygılı, üretken, yeniyi ve çağdaşa açık, insancıl, hoşgörülü, demokratik bir yapıyla mümkün olabilir.

Bu kişiler sadece alanı seven, algılayıcı ve yansıtıcı değil, yaratıcı ve yorumlayıcı da olmalıdır. Aldığı eğitimin sonucunda "eleştirme ve değerlendirme" bilgisini de kazanmalıdır.

Hızla değişen dünyada başarılı olmak o toplumun bireylerinin yaratma güçlerini geliştirmekle doğru orantılı olacaktır.

Biraz önce de değindiğim gibi eğitim plan taslağı doğru seçilmiş olup küçük değişiklikler yapılabilir, asıl olan var olan planın uygulanmasıdır ve daha iyi bir eğitimin olabilmesi için şunlara ihtiyaç vardır:

Eğitime orta öğretimden başlayarak yüksek öğretime geçip üniversiteye gelmeden önce yeteneklerini keşfetmek, ilgisini arttırmak, alanı daha iyi tanımalarına olanak sağlamak en doğru başlangıç olunacaktır (İstanbul örneği).

Hiç oyun oynamamış, eline hiç saz almamış kişiye beş yıllık lisans (alt yapısı olmadığı için) eğitiminde ideali öğretmek oldukça zor ve de geçtir.

Eğer mümkün olursa 5 yıllık lisans değil, 4 yıllık bir lisans eğitiminde yeterli olacaktır ve hazırlık sınıfı orta öğretimde temel bir iki dersle birlikte yabancı dille yapılmalıdır. Bu imkanın sağlanması için gereken yasal değişiklik yapılmalıdır. Bu gerçekleşinceye kadar en azından hazırlık sınıfından (üniversite) söylediğimiz birkaç temel dersle (Ritim, Genel Solfej, Hareket Öğretimi, Meslek Çalgısı, Türk Halk Oyunları Teorisi gibi) ağırlıklı olarak yabancı dil eğitimi yapılmalıdır.

Giriş sınavlarında ise sistem

doğrudur ancak şu eksiklikler vardır. İki veya üç aşamada yetenek sınavı ile yapılan seçim mevcut yapı içerisinde en doğruyu seçmektedir. Burada eksik olan ÖSS'de aldığı taban puanın yeterli bulunmaması, gelenlerin hepsinin genel kültürlerinin yeterli olmamasıdır. Bu insanların gelecekteki güvenceye alınarak üniversitenin hiçbir bölümüne puan tutturamayanların girmesinin yerine alanı ideal olarak seçenlerin toplanmasını sağlamak, birinci aşamadan sonra ikinci aşamaya girmelerine fırsat vermemek gerekmektedir.

Sanat ve kültürel eğitimin yanı sıra pedagojik formasyonlarının da iyi sağlanması, öğrenciye angarya gibi görünen bu dersleri daha geniş bir zaman dilimine yerleştirilerek iyice sindirilmesi gerekmektedir.

Günümüzde sahne sanatları olarak kabul edilen halk oyunlarına Konservatuvarlarda sadece oyun öğretimi yapılan veya iyisini yapan kurum gözüyle bakılmamalı, mevcut Anasanat Dallarının yanı sıra yenileri de kurulmalıdır. Konservatuvar T.H.O. bölümleri akademik bir dernek görüntüsünde derneklerin, Halk Eğitim merkezlerinin işlevlerini üstlenmemeli veya o görüntüyü vermemelidir.

Konservatuvar T.H.O. Bölümleri icracı mı (oyuncu), araştırmacı mı, halk bilimci mi, eğitimci mi yetiştirmeli tartışmasından çıkılmalı, bu uzmanlık gerektiren ve başlı başına birer Anasanat Dalı olarak değerlendirdiğimiz birimlerden önce hastalığı doğru teşhis eden acil tedaviyi yapabilecek pratisyen bir hekim görüntüsünde olmalıdır.

Konunun bir kez daha başına dönersek ülkemizde Konservatuvar kurulması çok geç kalmış bir olaydır.

Büyük önder Atatürk'ün devrimlerinden sonra Cumhuriyetin ilk yıllarıyla birlikte Türk Ocaklarında başlayıp 1932'den itibaren Halk Evleri ile devam eden doğru faaliyet o yıllarda üniversitelerde bir bilim kurumu haline getirilseydi bugün bu kavram kargaşalarını yaşamaz tıp, hukuk, mühendislik gibi oturmuş, sınırları çizilmiş bir bilim dalı haline gelirdi.

Türk Halk Oyunları Bölümlerinin görevlerinden biri de terminolojiyi oluşturmaktır.

Türk Halk Oyunları Bölümleri sadece araştırma yapan, öğreten insanlar değil, eğiten insanlar yetiştirmek zorundadır.

Türk Halk Oyunları Bölümleri mezunları sadece Halk eğitim merkezlerinde değil, devletin diğer kültür-sanat birimlerinde de görev alarak tavandan tabana doğru bir örgütlenme biçimi içerisinde sanat mı, spor mu, kültür mü? üçleminden çıkararak hepsinin birarada olduğu bağımsız bir birim olmalıdır.

Konservatuvar Türk Halk Oyunları bölümleri yaptıklarıyla ortaya koyduğu doğru örnekleriyle diğer kurumlara da öncü olmalı amatör kurum ve kuruluşlar kısacası bu piyasa, Konservatuvarları doğru bir şekilde takip etmeli, uygulamalarını benimseyip aynı şeyleri yapmaya çalışmalıdır. Bunun için Konservatuvar Türk Halk Oyunları Bölümlerinin yaptırım gücü olmalı, denetleyici özelliği olmalı, görüşlerini verdiği raporlar önerdiği çözümler aynen uygulanmalıdır.

Türk Halk oyunları Bölümleri alana emek vermiş, hizmet üretmiş kişileri kaynak olarak değerlendirmeli, onore edip gelecek nesillerin de tanınması için arşivine kaydetmelidir. Asla bir alaylı-mektepli tartışmasına izin vermemeli, pınarın sağlıklı akabilmesi için kaynakları doğru kullanmalıdır.

Hızlı kaybolma sürecini yaşayan birinci elden halk kültürüne sahip çıkmalıdır.

Konservatuvarlar bugün yaşadığımız gibi birbirleriyle irtibat halinde olmalı, arşivlerini ve araştırmalarını birbirine açmalı, desteklemeli uygulama için konuk hoca göndermeli, seminer ve sempozyumları daha çok yapmalı, birbirlerinin yaptıklarından haberdar olmalı. Özünü iyi korurken çağdaş uygulamalara da açık olmalıdır. Bunun oyun, müzik, giysi ve teknik cihazlarla desteklemelidir. Tüm bunları yapabilmesi için kendi içinde tutarlı olmalı, bilimselliğini yaptıklarıyla kanıtlayarak alandaki kişi ve kurumlara doğal lider olarak güven vermelidir.

Ege Üniversitesi D.T.M.K. Türk Halk Oyunları Bölümü yukarıda açıkladığımız görüşler doğrultusunda 1989-90'da öğretime açılmış, 1995'te de eğitim, araştırma, sergi ve alan için önemli saydığımız giyim-kuşam atölyesini alanın hizmetine açmıştır. Akademik kadrolarını oluşturmak için ilk mezunlarından araştırma görevlisi almış, şu anda doktora aşamasına gelmiştir.

Önümüzdeki beş yıl içerisinde daha sağlıklı bir yapıya ulaşacağını umuyor, saygılar sunuyoruz...

TÜRK LOKUM TARİHİ

Sabahattin TÜRKÖĞLU
Yıldız Sarayı Müzesi Müdürü

Türk lokumundan söz ederken yumuşak ve tatlı çağrışımlar yapan bu ürünün tatlı kültürümüzün sadece bir parçası olduğunu unutmamak gerekir. Türk lokumu geleneksel şekerliliğimizden de ayrı tutulamaz. Hele lokumun ortaya çıkışında birbirine benzeyen geleneksel tatlı ve şeker çeşitlerimiz varsa!...

Türkler Orta Asya'dan gelirken elbette birçok tatlı çeşidini de beraberinde getirmişlerdir. Yufkalı tatlılar, lokma ve helvalar bunların başında gelir. Bunlardaki ortak nokta üretimde bal ve pekmez kullanılmış olmasıdır. Selçuklularda türmeç (kadın budu) adıyla bilinen bir tatlı vardır. Gene II. Yüzyılda Türklerin tanınmış bir tatlısı da diğer adı "yandak" olan kudret helvasıdır. Buna "yandak çeker" (şeker) de denmektedir. (B. Ögel S. 20)

Bütün bunlara rağmen ulus olarak tatlı ve şekerliliğimiz konusunda övünebileceğimiz seviyeye Anadolu'da kavuştuğumuzu söylemek yanlış olmaz. Özellikle Mısır ve eski Mezopotamya gibi çok eski uygarlık merkezlerinin bunda etkisi olduğunu belirtelim. Bilindiği gibi bu bölgeler şeker hammaddesini (şeker kamışı) çok önceden tanımış bulunuyorlardı.

Fakat bütün insanlar gibi Anadolu

olarak bizler de üretilmiş şekerden önce doğal şekerle ihtiyacımızı karşılamaktaydık. Kaynak ise daima doğadan gelen meyvalar ve bal olmuştur. Bugün dahi bu kaynaklar tercih edilmekte hatta taze meyveler kurutularak eskiden olduğu gibi yenmektedir. Bilindiği üzere bundan sonraki aşamada insanoğlu ihtiyaç fazlası meyveleri kaynatıp suyunu ve peltasını değerlendirmiştir. Böylece pestiller (bastık), pekmezler, şuruplar, macunlar ve reçeller biçiminde meyvenin ikinci bir değerlendirme aşaması olmuştur. İşte bu aşamada pestil, bastık, ağda ve daha sora bunların içine konulan ceviz, badem ve fındıkla üretilen sucukların yeni bir buluş olarak ortaya çıktığını ve bu geleneğin asırlarca Anadolu'da devam ettiğini biliyoruz. Elbette Arap Yarımadasında ve Anadolu'da Türk ve İslam çağlarından önce de bu gelenekler mevcut bulunmaktaydı.

İslami inanışlara göre Hazreti Fatma'nın düğünden sonra buna benzer tatlılarla Hazreti Ali'yi şaşırttığı söylenir. Daha da ileri gidilerek bunların lokum veya benzeri şeyler olduğu belirtilir. (Wiener, s. 29)

Lokumun prototipinin bu pestil veya ipe dizili ceviz badem gibi kuruyemişlerle katıklandırılan sucuk biçimli meyve özü olduğunu konuyla ilgili kaynaklar da desteklemektedirler.

Ortak olan en önemli nokta ürünlerdeki elastikiyettir. Bu özellik günümüz lokumunda en iştah çekici ve en estetik ölçülere vardinmiştir. Bugün lokuma verilen kübik, dört köşe biçimlerin de eski bir geleneğin devamı olduğu anlaşılmaktadır. Genellikle tepsilere ve düz satırlı mermer üzerine dökülen, kayısı ve dut pestilli gibi ince olmayan pestil hamurunun suyunu kaybederek katılaştıktan sonra dört köşe veya baklava gibi şekillerle kesilerek tüketildiği veya sunulduğu bu geleneğin günümüzde de sürdürüldüğünü biliyoruz. Osmanlı çağında buna "Murabba" denilmiştir. Dört köşeli anlamına gelen kelime, helva dahil bu tür bütün tatlı yiyecekler ve özellikle üzüm pestilli için kullanılmıştır. (Müsahipzade, s. 156)

Söz konusu sucuk ve pestillerin Anadolu'nun her tarafında ve başta Mısır ve Suriye olmak üzere Arap ülkelerinde çok yaygın

olduğu bilinmektedir. Şam'ın şeker diye tatlı literatürüne geçen şeker bu türün bir çeşididir. Afyonkarahisar'da üretilen kaymaklı sucuklar için de aynı şey söylenebilir.

Bütün kaynaklar lokum kelimesinin Arapça Rahat-ül Hulkum tamlamasından geldiğinde birleşirler. Bu boğaz veya gırtlak rahatlatan anlamına gelmektedir. Buna rağmen sözcüğe 18. yüzyıldan önce rastlanmamaktadır. 16. ve 17. yüzyıldaki İstanbul hayatını anlatırken Fransız araştırmacı R. Mantran, "Lati Lokum" ibaresini kullanarak bunun Doğuda yaygın olduğunu belirtmesine rağmen kaynağını açıklamamaktadır.

Gene 1640 tarihli Narh defterine (M. Tütükoğlu) her türlü ayrıntıya rağmen ne lokum kelimesine ne de bu kelimenin kaynaklandığı Rahat-ül Hulkum ifdesine rastlanmamaktadır. Buna karşılık ağdalar, macunlar, pestiller, helvalar ve lokum veya pestile benzediği ileri sürülen "Sabuni helva" adlı nişastadan yapılan tatlının adı geçmektedir. (s. 94-95) "Helvacı helva şeker lokumlu

ilginçtir. Başka bir eserde de (Divan'ı Etime) 18. yüzyılda "Yağlı lokum" ve "ballı lokum" adları geçmektedir. Bununla ilgili olarak "Kahvaltıda Asitane veya mesireye giderken götürülür" denilmektedir. (Gökyay, s. 127) Kaynaklarda meyveli sucuklardan cevizli veya bademli "köfter sucuğu" diye söz edilmektedir. Köfter üzüm şirasından yapılan kalın pestile deniyordu. Topkapı Sarayı helvahane defterlerinde lokum adına rastlanmamasına karşılık sık sık sözü edilen macunlar ve bunların tarifleri yer almaktadır. Bu macunların bileşimleri daha çok hastalıkların tedavisi için düzenlenmekteydi. Ayrıca Topkapı Sarayı'nda yılda bir kez olmak üzere bütün saray görevlilerine dağıtılmak üzere özel bir macun pişirilir, bunun yapıldığı geceye "Ot Gecesi" denilirdi. (S. Türkoğlu, s. 88)

1640 tarihli Narh defterinde şekerleme olarak "Sükkar-ı Galata Halkası" adı geçiyor. Bu Halka Şeker olsa gerek. Defterde ayrı bir bölümde yer alan diğer şeker veya şekerlemeler şunlardır; Darçın, karanfil, anison, amber,

gül, kişniş, saray bademi, frengi badem, peynir, sade akide, mümessek, miskli akide, ağız misii..

Şekerciliğin 15-16. yüzyıllarda çok gelişmiş olduğunu Avrupalı gezginlerden, Evliya Çelebi'den ve özellikle şehzadeler için yapılan sünnet düğünlerine ait minyatürlerden öğreniyoruz. Bunlardan en eskilerinden biri olan Sultan III. Murat'ın oğlu Mehmet için yapılan sünnet düğününden şekercilerin geçişiyle ortalığın adeta bir hayvanat bahçesine döndüğü zira şekerlerin hayvan heykelleri biçiminde yapıldığı ve bunları yapan Yahudi ustaların maharetleri anlatılır (Gökyay). Daha sonraki dönemlerde ve özellikle Lale Devrinde sözü geçen Sabuni Helvanın lokuma yakın elastikiyeti olduğunu ve bunun tasvirlerle elverişli bir karışımdan elde edildiğinden söz edilir.

19. yüzyılın başından itibaren lokum (eski adıyla Rahat-ül Hulkum veya rahat lokum) sık sık gezginlerin eserlerinde ve hatıra kitaplarında geçer. Bunların en önemlisi son zamanlarda ortaya çıkarılan yemek ve tatlılardan bahseden yazma eserlerdir. 1828'de Tesalya'dan yayınlanan "et terkibat fi tabhi'l Hulviyyat" adlı eser tatlılardan "şeker lokumu ve yumurta lokumu"nun nasıl yapıldığını anlatmaktadır. (G. Kut) Bundan ve daha önceki örneklerde de anlaşılacağı gibi 18. yüzyıldan itibaren lokum kesilmesi kullanılmaya başlanmıştır.

1838 yılında yayınlanan Flinner'in kitabında "Rahat-ül Hulkum" ve "Antep fıstıklı Rahat-ül Hulkum" adıyla iki tür lokum tarifi verilmektedir. Gerek bu ve gerekse yukarıda sözü edilen kitaplardan Osmanlı İmparatorluğu sınırları içindeki Yunanistan'da özellikle Selanik ve

Teselya bölgelerinde İzmir ve İstanbul'un etkisiyle lokum kültürünün gelişerek yayıldığı söylenebilir. Lokumun günümüzde Yunanistan'da sevilip benimsenmesi bu sebep ve köklere dayanmaktadır.

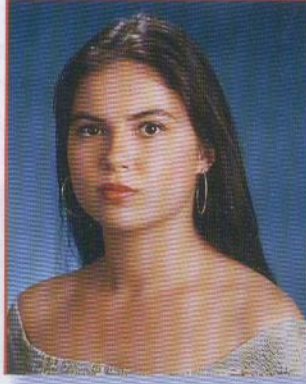
Unger, "Türk taticıların Yunanlı meslektaşlarından çok daha temiz" olduğunu, bunların çeşitli gruplara ayrıldığını ve yoncalara bağlı olarak çalıştıklarını anlatıyor. Buna karşılık "Yunan taticıların kendisini hayal kırıklığına uğrattığını" belirterek ilginç olan şu tanımlamayı yapmaktadır. "Müslümanların tatlıya karşı gösterdikleri özel ilgi Peygamberden ötürüdür. Kuran'ın iki ayetinin buna işaret etmesi işin önemini artırmıştır".

Buna göre lokmayı Peygamber mührünün sembolü olarak gören Müslüman aynı zamanda şekerleme ve helvaya da önem verir. Dayanaksız bir iddiayla söz konusu ayetlerin şunlar olduğunu belirtiyor; "Tatlıyı sevmek imandandır ve gerçek bir mümin tatlıdır" Unger'in lokum tarifleri şöyledir: Rahat-ül Hulkum "Malzemesi: 7 okka şeker, 1 okka podra, 11 okka su, 21/2 likör bardağı limon suyu, biraz gül yağı.

Şeker arındırılır. su podra ile karıştırılır ve süzgeçten geçirilerek şekere ilave edilir. Karışım hafif jöle haline gelinceye kadar 3-4 saat buğuda pişirilir. Limon suyu ve gül yağı arka arkaya ilave edilir. Bundan sonra badem yağı sürülmüş mermer bir tabla üzerine dökülür. Bir gün bekletildikten sonra sandviç şeklinde kesilir ve üzerine toz şeker serpilecek kağıt kutulara doldurulur. Kırmızı renkli Rahat-ül Hulkuma "Cochenille" karıştırılmıştır. Bir miktar badem de katılabilir."

DEVLET VE MÜZİK

Derya Özlem ULUOCAK
İTÜ. T.M.D.K. Mezun

Devletin müzik ve müzik eğitime olan ilgisi toplum ve kültür üzerinde her zaman etkili olmuştur.

Osmanlı'da padişahlar, sultanlar, şehzadeler ve hatta kalfalara kadar müzik eğitimi veriliyor, sadece geleneksel müziğe değil, evrensel müziğe de ilgi duyuluyor, müzik ve müzisyenler hanedanca himaye ediliyor, özellikle müzik sayesinde kişilerin vasıf dokusunun gelişebileceği ve ilim alanında yaratıcılığın sağlanabileceği düşünülerek sanat ve müzik eğitimi önemle uygulanıyordu.

Devletleri müziklerine bakarak tanımak mümkündür diye düşünmüş eski filozoflardan Konfçyus.

39 Osmanlı padişahının 18'i müzisyen, en az 8'i bestekardı. Hanedanda kadın erkek ayrımı olmaksızın, neredeyse "olmazsa olmaz" gibi düşünülerek, eğitim müziksiz tamamlanmıyordu.

Asya ve İslam Türk devletlerine has Tablhane takımlarının devamı olan Mehter 1826'da II. Mahmut zamanında Avrupa

tarzındaki Bando-Mızika şekline çevrildi ise de devletin askeri her zaman bir şekilde askeri müzik kullandı. Daha 18. yy da Mektebli Bahriye, Mekteb-i Harbiye, Mekteb-i Tıbbiye gibi yeni kurulan akseri yüksek okulların programlarında sanat ve müzik eğitimi yaratıcılığın sağlanabileceği düşünülerek uygulamaya konmuştu.

Devletleri müziklerine bakarak tanımak mümkündür diye düşünmüş eski filozoflardan Konfçyus. Doğrudur da Kültürlere ve alt kültürlere göre türlere ve alt türlere ayrılan müzik, muhteşem bir iletişim aracıdır ve devletler tarafından da gücü her zaman önemsenmiştir.

Müzikleriyle devletleri birbirlerinden ayırabildiğiniz gibi, aynı devletin geçirdiği tarihsel dönemlerin de müziğinin geçirdiği evrelerle paralellliğini

rahatça farketmeniz mümkündür.

Cumhuriyet dönemimizde de Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu yüce Atatürk. sanatsız kalan bir milletin hayatiyetini kaybedeceğini, sanatkarlığın nasıl mühim bir meziyet olduğunu her zaman vurgulamış, müziğimize olan düşkünlüğünü ve onun tüm dünyaca tanınmasını arzuladığını her fırsatta belirtmiş, Türk dilinde arzuladığı yenilenme anlayışı gibi, Türk müziğinde arzuladığı ilerleme anlayışı da çeşitli çıkar çevrelerince çarpıtılarak, bir dönem, T.R.T. kurumunda kendi müziğimizin yayını yasaklansa da bu gafletten çabuk uyanılmış, devletçe yeniden müziğimize sahip çıkmıştır.

II. Dünya Savaşı sırasında, 50'li yılların ortasında ortalarında gençleri etrafında toplayan ve ilkesi "sevgi ve barış" olan Rock'un Roll gibi, dönem dönem çeşitli müzikal türler ortaya çıkmış ve yönetime kimi zaman destek vermiş, kimi zaman protesto etmiş, bir şekilde etkili de olmuşlardır. Müzikler, politik ve sosyalist içerikli sözlerle, çeşitli dini felsefeler gündeme getiren eğilimlerle, uyuşturucuya teşvik ya da isyan gibi empozelerle,

toplumsal olaylara paralel gelişen sert çıkışlarla devletler üzerinde de etkili olabilmektedirler. Sağ ve sol bir müzikte, dini ve dindışı gruplar bir müzikte vs. birleşebilirler. Müzik ve müzisyenle yapılan parti propagandalarından, reklamı yapılan görüşlere kadar, müzik ve müzisyenler de yönetimlerce kullanılmaktadırlar.

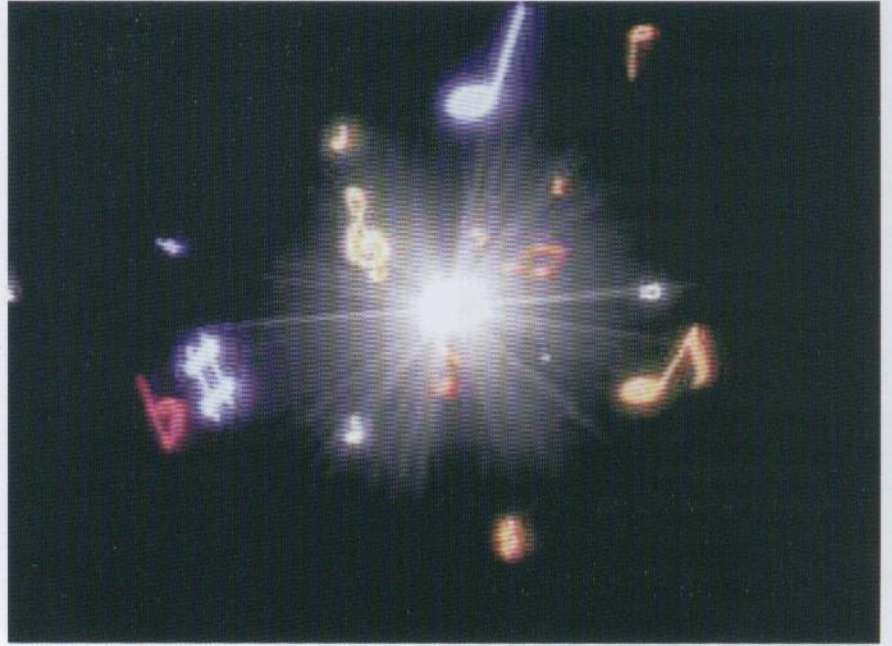
Devletimizin müzik eğitiminde izleyeceği yol, tarihimizdeki kültür ve yaşayış biçimini, eskilerin maneviyatını bugüne aktaran müziğimizden yola çıkarak, insanları dengeye, güzel zevklere, mutluluk ve ahlaka yönlendirebilecek mesajları verebilecek olan edebiyat sanatı ile içiçe, fakat tabii ki her konuda olduğu gibi zaman içinde sanatın her kolunda olması gereken değişimleri, olumlu neticeler alınacak şekilde denetim altında gerçekleştirerek, halkımızın asil zevkinde çöküntülere neden olmayacak, sosyal yapıdaki ani değişimlerin ve dejeneratif akımların devreye girmesini engelleyecek şekilde, kalite, esaslı, geçmişten kopmadan ve kendi malzememizi değerlendirecek düşünce ile ilerici bir müzik eğitimini tüm eğitim müesseselerinde ciddi şekilde ele almak olmalıdır.

Tabii ki geçmişe takılıp kalmadan, fakat geleneksel saray ve halk müziğimizin eşsiz hazinesini kullanarak, Batı'nın kötü bir kopyası olmadan, kendi ileri müziğimizi, toplumumuzda oluşmasını istediğimiz güzel değişimleri sağlayacak şekilde geliştirmeliyiz. Türk müziğini, toplumumuzu güzelliklere

motive edecek, dünyaya tanıtımımızı mümkün olabildiğince güzel ve etkileyici gerçekleştirebilecek, evrensel müziğe katkıda bulunacak kalitede mükemmel bir şekle erdirmeliyiz.

Yıllar boyunca pek çok yabancıya ilham kaynağı olmuş değerlerimiz bizim geçmişimizin ruhunu taşıdığına göre bugün yine en büyük ilhamı da bize verecektir. Öncelikle yapmamız gereken sahip olduklarımızın değerini farketmek ve sahip çıkmaktır. Biz başkalarını bir

konservatuarlarının tamamında eğitim sistemi yeniden gözden geçirilmeli, devletçe eğitim ve nadir yetişen eğitimciler desteklenmeli, hepsinin eğitim sistemleri bir standarda oturtulmalı, araştırma ve geliştirmeye yönelik çalışmalar devletten destek görmeli, yalnızca devlet konservatuarlarında değil, tüm devlet okullarında müzik eğitimi verecek olan eğitimciler, devlet konservatuarlarında mutlaka her bakımdan kusursuz yetiştirilmelidir.

takım gelişmeler açısından örnek almanın ötesinde, kendimizi kaybedercesine aynen kopyalamaya çalışırken, örneğin yüzlerce yıllık enstrümanlarımıza dahi başka milletlerce haksız bir gururla sahip çıkılmaya çalışılıyorsa, biz komşunun tavuğunu kovalarken, bizim kümesteki kazları da birileri yoluyor demektir. Bu işe el koyması gereken de her işin başında olması gereken en büyük yetkili olan devletimizdir.Devlet

Devletin müziği devletin ruhunu yansıtır ve müziğimiz devletimizle aynı oranda görkemli var olacaktır.

TÜRKİYE'DE MÜZİK

Klasik, neo klasik, romantik dönemlerden geçmiş "Klasik Türk Sanat Müziği", makamları, usulleri, formları ve güfteleriyle, Türk'e ait asil duyguları ve ruhu atalarımızdan bugünlere ulaştıran tarihi bir mirastır. Abdülkadir Meragi'den Mustafa

İtri'ye, III.Selim'den Dede Efendi'ye, Tanburi Mustafa Çavuş'tan Hacı Arif Bey'e uzanır. Saray çevresinde gelişmiş olup, divan edebiyatına dayalıdır.

Bunun yanısıra halk edebiyatımıza dayalı "Türk Halk Müziği" de geleneksel enstrümanları, formları ile kendine özgü yöresel özellikler taşıyan, Türk'e ait, fakat ferde değil, Anadolu, Karadeniz, Trakya gibi bölge halklarının müşterek ruhunu taşıyan, halka ait anonim müziğimizdir.

XIX. yy. sonrası "Türk Sanat Müziği" bir reform dönemine girmiş, şarkı formu önem kazanmış, bir takım daha modern ve fantazi denemelerle tanburi Cemil Bey'den Münir Nurettin Selçuk'a, Selahattin Pınar'dan Sadettin Kaynak'a, Selahattin İchi'den Erol Sayan'a kadar yeni bir tarz gelişmiştir.

Bugün ise "Türk Sanat Müziği"nden yola çıkılarak pek çok dejeneratif akım ortaya çıkmış, "Hafif Türk Sanat Müziği", "Fantazi Müzik", "Taverna Müziği", "Arabesk" gibi türler meydana gelmiştir.

"Türk Halk Müziği" de çokseslilik denemelerine malzeme olduğunda "Çağdaş Türk Müziği" adını almış, protest söylemlerle halkın dilinde popüler hale getirildiğinde "Özgün Müzik" olmuş, hatta ki "Beste Türküler" diye bir türün varlığının münakaşası yapılır hale gelmiştir.

Bu arada "Türk Sanat Müziği" ve "Türk Halk Müziği"nden tamamen bağımsız, Batı tarzında bir "Türk Pop Müziği" ortaya çıkmış, zamanla kendi

müzikal malzememizle harmanlanma yoluna da gidilerek, "Türk Rock", "Türk Rap", "Türk Blues"u şeklinde halen sürekli değişik arayış ve denemelerle çeşitlenmeye devam etmektedir.

Yıllardan beri Türkçe sözlü "Tango"ların, "Operet"lerin dahi benimsenip itibar görebildiği ülkemizde "Klasik Batı Müziği", "Jazz", "Rock", "Heavy Metal", "Country", "Folk", "Funk", "Pop", "Vokal Müzik" gibi yabancı türlerin de yoğun şekilde dinleniyor olmasından dolayı, "Türk Pop Müziği"den Doğu ve batı sentezi ile daha pek çok denemelere ve değişimlere maruz kalacağı açıkça görülmektedir.

Popüler olan bu tür, son yıllarda çok hızlı ürün vermekte, üretilenler son derece hızlı tüketilmekte, kalitesiz çalışmalar çabuk unutulup, yeterince başarılı olanlar yer edinecek varlığını koruyabilmektedir.

Bugün Türkiye'de, dinleyice tarafından %69 oranında Türk Müziği, %31 oranında ise Batı Müziği tercih edilmektedir.

Türk Müziği dinleyicilerinin %40'ını "Türk Sanat Müziği", %31'ini "Türk Pop Müziği", %15'ini "Türk Halk Müziği", geri kalanını "Fantazi Müzik", "Arabesk" gibi türlerin dinleyicileri oluşturmaktadır.

Batı Müziği tercih edildiğinde ise bilhassa 20-25 yaş arası gençler tarafından, birtür başkaldırı müziği olan "Rock" %32 oranında, daha ziyade 40 yaş ve üzeri olan kesimce, "Klasik Batı Müziği" %19 oranında, 20 yaştan 40 yaş ve

üzeri olan gruba kadar geniş bir dinleyici yelpaze tarafından ise "vokal ağırlıklı müziğin" %22 oranında dinlenmekte olduğunu görüyoruz ki, bu tür, armonik yapısından ziyade melodik yapısının ön planda oluşu sebebiyle Türk dinleyicilerine bu denli hitab ediyor diye, de düşünülebilir.

Bugün, Türkiye'de popüler olan "Türk Pop Müziği"ni sevmek ve bunun için de öncelikle tanımak ihtiyacı duyulacak olursa, Moğollar, Barış Manço, Yeni Türkü, Kayahan, Sezen Aksu'dan başlayarak, Sertab Erener, Ayna, Fatih Erkoç, Demet, Çelik, Yaşar'la devam edip, her geçen gün ve hatta saat çoğalan solist ve grupları müzik marketlerden takip etmeyi ihmal etmemek gerekir. Hergün artan çeşit ve renkler içinde sıvrılabilmesi mümkün olan, olumlu eleştiriler alabilecek elenmeden varlığını koruyabilecek kalitede birkaç çalışmayı da siz keşfedebilirsiniz.

Bu arada geleneksel "Türk Sanat Müziği" ve "Türk Halk Müziği"nin yalnızca Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'ndan, gerçek kaliteli örnekleri ile takip edilmesi, herhangi bir yanılgıya düşülmemesi açısından isabetli olacaktır.

Türkiye'de müzik, en az yaşayan halk kadar çeşitli, renkli, hareketli ve güzeldir.

TÜRK HALK OYUNLARI VE

TÜRK HALK MÜZİĞİ İLİŞKİLERİ

HAKKINDA GÖZLEMLER

Doç.Dr.Can Etili ÖKTEM
İTÜ.T.M.D.K. Öğretim Üyesi

Genel bir anlatımla sanatın tanımı yapılacak olursa şöyle denilebilir. İnsanlarda estetik ve artistik duygularla düşünce yapısının gelişimini sağlayan yeteneğe dayalı faaliyetlerin tümüdür. Elbette bu genel tanım içinde halk bilimin içinde yer alan halk sanatlarını göz ardı etmek mümkün değildir. Yaygın bir terimle folklor da denilen sanat etkinlikleri içinde halk oyunları ve halk müziğini hemen hepimiz bilmekteyiz. Folklor bir çok bilimin kavşak noktasında bulunmakta, çeşitli bilim dallarını etkilediği gibi onlardan da etkilenmektedir. Halk hekimliğinde tıp örf adetlerle ilgili olarak hukuk ve toplum bilimi, halk müziğinde kullanılan söz unsurları ile edebiyat, giysilerle ilişkilerinde moda ile olan bağlantıları akla hemen ilk gelen etkileşimlerdir. Ayrıca halk oyunlarını düşündüğümüzde bunların toplumsal açıdan büyük önem taşıdığına da tanık olmaktadır. Toplumumuzun sosyolojik ve psikolojik açıdan sağlıklı olmasında halk oyunlarının rolü küçümsenmeyecek orandadır. Çünkü, bireyleri yalnızlıktan kurtararak, dışlanma duygusundan uzak tutmak, toplumda sağlıklı sosyal davranışlarda bulunmalarını sağlamak ve bunları alışkanlıklar haline getirmekte halk oyunları çok etkilidir. Tek başına oynanan oyunlar dahi bireyi toplum içinde bulunmaya ve orada nasıl bir davranış içinde olmaya alıştırmaları

bakımından ayrıca önem taşıyabiliriz. Zira, bu tarz oyunlarda oyunun geniş kitlelere sergilenmesi söz konusudur. Birey küçük yaşlardan itibaren kendisine toplumda yer edinebilmeyi halk oyunları sayesinde öğrenebilmektedir.

Diğer taraftan bireyler için günlük yaşamın bunalımlarından veya öğrencileri derslerin verdiği sıkıntılardan kurtarmanın bir yolu da halk oyunlarından geçmektedir. Dans etmek insanları ruhsal açıdan rahatlatmaktadır. Buna bir anlamda psikolojik açıdan bir tedavi aracı rolünü de oynamaktadır denilebilir. Sağlam vücut, sağlam kafa ve bilinçli aksiyon halk oyunlarında bir gerçeği ifade etmektedir.

Milli bilincin oluşmasında halk oyunları düşündüğümüzden daha aktif bir rol oynar. Yarışmalarda elde edilen derecelerle milli bir gururun yaşanmasını sağladığı için halk oyunlarına verilen önemin çok daha fazla olması gerekmektedir. Yurdumuzun milli değerlerinin tanıtımında halk oyunları canlı birer kültür taşıyıcısıdır. Turizmle olan bağlantısını göz önünde bulunduracak olursak yabancılara kendimizi tanıtmada halk oyunları en büyük danışma merkezi rolünü yerine getirmektedirler.

Oyunlarda mevcut her figür ve her hareket mutlaka bir nedene, gerçeğe ve gerekçeye

dayanmaktadır. Çünkü ulusumuz düşüncelerini duygularını hatta törelerini ve manevi değerlerini sadece türkülere değil, halk oyunlarına da dökmüştür. Bu nedenle halk oyunlarının değerini iyi bilmek ve onları korumak gerekmektedir.

Ayrıca söz türkülere değinmiş iken şu noktayı hemen belirtmekte yarar vardır. Halk müziğimizi orijinleri açısından incelediğimizde, kaynağı oyun olan türkülerin, kaynağı oyun olmayan türkülere oranla sayılarının hiç de küçümsenmeyecek bir oranda olduğunu görürüz. Halaylar, barlar, horonlar, zeybekler, semahlar, karşılamar, sallamalar vs. gibi. Bu tarz oyunlarda müzik açısından şu ilişkileri saptamak olasıdır.

Oyun-Melodik Doku İlişkisi.

Halk oyunlarında melodik doku yalındır. Sade bir dokunun tercih edilmesi oyun müziğinin akılda daha kolay kalmasını sağlamak içindir. Karmaşık geçkiler oyun müziklerinde pek kullanılmaz. Melodik doku genellikle bitişik sesleri ihtiva etmektedir. Burada müzik değil oyun ve figürleri ön plandadır. Müzik aslında kulağa hitap eder. Onu görmek mümkün değildir. Ancak müzik oyunla birleştiği andan itibaren sadece duyuma değil, görsel vasfı kazandığından göze de hitap etmeye başlar. Oyunlarda mevcut olan figürler mutlaka melodik motifler de kendisini gösterir. Eğer

melodik dokuda sıçrama sesler ve aralıklar var ise, oyundaki figürler de buna paralel olarak sıçramalı olarak yapılır. Sin sin oyununda olduğu gibi. Bu açıdan bakıldığında oyun figürü ile melodik dokuda büyük uyum olduğu görülmektedir.

Oyun-Öykü ilişkisi.

Halk müziğinde bir çok türkü belli bir öyküye dayanarak yakılmıştır. Öykülü türkülerin varlığı halk oyunlarında da öykülü oyunların varlığında işaret etmektedir. Örneğin çayda çıra gibi. Şeyh Şamil gibi, Kıskaç gibi.

Oyun-Usul ilişkisi.

Oyunlarda da tıpkı halk türkülerinde olduğu gibi usul özellikleri vardır. Örneğin deyişlerde yedi, on ve ana usullerin kullanılması gibi. Bazı halk oyunları da ancak halk müziğindeki belli usul kalıbı içinde belirlenmiş ritim ve düzüm şekillerinde oynanabilmektedir. Zeybeklerin dokuz zamanlı birleşik usullerle oynanması gibi. Yine bir başka örnekte karşılamaların dokuzlu kalıpla oynanması gibi.

Oyun-Edebiyat ilişkisi

Halk oyunlarında kullanılan söz unsuru halk müziğinde kullanılan halk edebiyatı örneklerinden oluşmaktadır. En çok kullanılan şekil mani olan nazım şeklidir.

Oyun-Saz ilişkisi.

Nasıl halk türküleri yöre özelliklerine göre özel sazlarla icra ediliyorsa, halk oyunlarının müzik ilişkisinde aynı kural geçerlidir. Halaylarda davul zurna, horonlarda kemençe, sipsi, tulum, Azeri oyunlarında tarın kullanımı gibi. Hatta bazı yörelerde klarnetin kullanımı da özellik taşıyor. Elazığ'da olduğu gibi

Oyun-Süs ilişkisi.

Eğer oyunun çekirdeğini oluşturan figürlerin dışında, artık

figürler var ise, örneğin titreme hareketlerinin fazlalaştırılması, aşırı şekilde dik durma gibi, melodiye baktığımızda buralara isabet eden yerlerde süs notalarının apajyötürlerin olduğunu görürüz.

Derleme ilişkisi.

Türk Halk Müziği verilerinin derlenmesinde kullanılan yöntemler halk oyunlarının derlenmesi sırasında da kullanılmalıdır. Halk oyunlarının tespitinden önce bir alan araştırmasının yapılması zaruridir. Tıpkı türkülerde olduğu gibi elde edilen oyunlarda önce gözlenmeli, daha sonra analizi yapılmalı ve daha sonrada değerlendirilmelidir. Bunlar sağlıklı bir derleme için vazgeçilmez koşullardandır. Ayrıca halk oyunları da anonim türkülerde olduğu gibi yazılmaz. Kimler tarafından yaratıldığı belli değildir. Var olan değerler yerlerine gidilerek derlenir.

Müzik Prozodi ilişkisi.

Türk Halk Müziğinde halkoyunlarından kaynağını alan ezgiler her zaman oyun eşliğinde söylenmemektedir. Bu tarz ezgiler halk müziği repertuarına oyun özelliğinden çok, müzik özelliği yüzünden girmiştir. Asıl olan budur. Ancak bu gibi müzik ürünleri derlendiğinde karakteri tayin eden ölçüt olarak oyun esas alındığında bazı prozodi hataları olmaktadır. Normal olarak bölünmemesi gereken bir hece veya kelime figüre göre veya gidere göre bölünebilmektedir. Figürü bozma pahasına prozodi hatasına düşmemek söz konusu değildir. Bunun için oyun müziklerinde hece ve kelimelerde bölünmeler olabilir. Ancak bunları bütün halk müziği verilerine mal etmek doğru değildir. Bu gibi hususlar daha çok oyun orijinli müziklerde bulunmaktadır.

Tempo müzik ilişkisi

Günümüzde oyunu seyredilmeden derlenen bir çok türkü halk müziği repertuarında yer almaktadır. Bu tarz türkülerde eserin giderini tayin etmede en büyük etken oyunu esas almaktadır. Metronom mutlaka oyunun temposuna göre tespit edilmelidir.

Görüldüğü üzere halk oyunları ile müzik arasında bir bütünlük vardır. Birini diğerinden ayırmak mümkün değildir. Nasıl bir türkü tenin tele dokuşunu ile aynı anda doğmakta ise, aynı şekilde müzik ve oyun da aynı anda doğmaktadır. Bu sebeple oyun-müzik ilişkisinin gerek oyunun sağlıklı oynanmasında gerek türkünün sağlıklı söylenmesinde büyük bir önem kazanmaktadır. Oyunu bilen birinin söylediği bir halay veya bir bar veya bir karşılama (bu örnekleri arttırabiliriz) ayrı bir güzelliğe ve tavra bürünmektedir. Başarı için oyunu oynamak isteyenlerin müziği, müziği söyleyenlerinde oyunu tanımaları şarttır.

Birlik, beraberlik, sevgi ve barış ortamı Türk Halk Oyunları'nın doğal dekorudur. El ele, omuz omuza oynanması ten ile yapılan temasın gönülde sevgiye dönüşmesini sağlamaktadır. Folklor içinde yer alan her türlü üretim dar bir ortam içinde meydana gelmektedir. Yani insan sayı itibari ile çok değildir. Halbuki popüler kültür kitle araçlarıyla daha geniş kitlelere ulaşmakta ve yapay olarak meydana gelmektedir. Böyle düşündüğümüzde popüler kültürün doğal ortamdaki uzak, yapay olarak gelişmesi yüzünden bir anlamda folklor ürünlerini öldürdüğünü söylemek mümkündür.

GIYİM - KUŞAM

Üstün GÜRTUNA
Derlemeci

Giyim terimiyle lisanımızda pekçok özellikleri bir arada toplayabiliriz. Aslında kelime olarak çeşitli kavramları kapsar. Şöyle ki:

**Dış giyim,
İç giyim,
Saç şekli,
Başa giyilenler,
Ayağa giyilenler,
Aksesuar.**

Giyim bugüne kadar, çeşitli etkenlere göre değişiklikler göstermiştir. Aile, utanma veya aksine cinsi cazibe fikri giyimi etkileyen ilk faktörler olmuştur. İlkel örtünme ihtiyacını karşıladığı oranda ülkenin doğalına ve iklimine göre değişiklikler gösterir. Şekil karmaşıklıkları ve değişiklikleri çok erken başlamış olmakla beraber giyimin seri gelişimi asırlar boyunca tek cepheli kalmış, erkek bu sadeliği çok geç bırakmış, kadınsa yaradılışındaki süslenme ihtiyacıyla bu konunun bir sanat haline gelmesine sebep olmuştur.

İnsanların kültür ve sosyal yapıları geliştikçe, üyesi buldukları toplum hareketlerinde istenen giyimle, asalet ve zenginlik gösterisi olan kılık kıyafet farkları da

başlamıştır. Toplu bir deyimle böyle bir gelişim, bizi giyimin hem toplum hem de fert zevkinin ifadesi olduğu neticesine vardır.

Giyim evvela aşağıda göreceğimiz faktörlerden etkilenmiş, sonra da bizzat kendisi etkileyen bir unsur olmuştur. Dünya tarihinde de bugünkü toplum yaşayışında da önemi olan bir konudur. Çünkü insanlığın başlangıcından bu yana en önemli ihtiyaçlardan biri de giyim olmuştur. Giyim, yukarıda belirttiğim üzere soğuk ve sıcaktan korunmak amacıyla ortaya çıkmış zamanla bir gelenek halini almıştır. Tropik bölgelerde başlayan hayat gelişerek kuzey ve güneye doğru yayılmış, insanlar, vücutlarındaki tüyler dökülünce önceleri göç ettikleri toprak üzerinde yani sıcak iklime uygun şekilde son derece basit ve ilkel olarak ve vücutlarının belirli yerlerini örten kıyafetler giymişler, bunu da yedikleri hayvanlarının derilerinden faydalanarak yapmışlardır.

Dünyamızın her köşesinde ayrı bir iklim olduğundan değişik iklimlerde insanlar

hava şartlarına göre değişik özellikleri olan kıyafetlere bürünmek zorunda kalmışlardır. Örneğin : Sıcak iklim insanları kendilerini güneşten koruyacak, geniş şapka, türban, şal, bol elbise, açık renk kumaşlar v.s.yi tercih etmişlerdir.

Diğer taraftan iklimin yanısıra yaşadıkları hayat ve arazinin de etkisi olduğundan göçebe kavimler hareket serbestisi verecek, ata binecek, gerekince arazide yatıp kalkacak, hatta düşmandan saklanırken göze batmayacak renk ve şekilde olanları tercih etmişlerdir. Orta Asya'da ve Eski İskoçya'da görüldüğü gibi.

Öyleyse diyebiliriz ki, iklim ve tabiat giyimi etkileyen ilk unsurlar olmuştur.

Din kavramının ortaya çıkması toplum üzerindeki etkisini diğer sahalarda olduğu gibi giyimde de göstermiştir. Örneğin : İslamiyette kadının mabrem sayılması örtünüp kapanmasına, erkekten kaçmasına, dolayısıyla sokak kıyafetlerinden çok ev içi elbiselerinde çeşide yol açmıştır. Keza ortaçağ kadınının giyiminde,

katolikliğin başlamasıyla kilise tesiri giysilerde hatların sadeleşmesine sebep olmuştur. Bugün dahi koyu dindar ülkeler bu tesirden kurtulamamıştır. Öyleyse ikinci etken olarak DİN'i görüyoruz.

Bu arada kavimlerin, sonra da ülkelerin göçler ve savaşlar sebebiyle ilişkiler kurması üzerine birbirlerinden örnekler almışlardır. Demek ki GÖÇLER ve SAVAŞLAR üçüncü bir etken olmaktadır. Sosyal hayatın doğurduğu sınıf farklarından (balk, budun) yani burjuvalar (tüccarlar) esnaflar, sanatkârlar, işçiler ve kölelerle; zadegân, yani milleti idare eden asil soydan gelen ailelerin kıyafetleri arasında da farklar meydana gelmiştir. Ayrıca din adamlarıyla asker kıyafetleri doğmaya başlamıştır.

XV. ve XVI. yüzyıllarda bilhassa kadın kıyafetlerinde mimarinin tesirini görüyoruz. Mesela gotik devrinde görülen sivri kuleler, yüksek tavanlar, şapkalarda bir buçuk metreyi bulan Henninlerin, sonra da boyu uzatmak amacıyla ayaklarına giydikleri Chopines (şopines) lerin giyimine yol açmıştır. Ayrıca vitraylardan, intikal eden, kol, ayakkabı ve tulum pantolonlar da ineristationlar görülmeye başlamıştır. Demek oluyor ki giyim MİMARİNİN de etkisinde kalmıştır.

Artık bir sanat kolu halini alan giyim zamanımıza kadar

pek çok değişiklikler geçirmiş, çeşitli etkilere maruz kalmış, bazen şabısların kaprisleri yüzünden örneğin Guatreli (guatr) bir prensesin, Ruff yakaları, Catherine de Mediel'nin kopacak kadar ince belli elbise giymesiyle tahta korselerin belirmesi. Bau Brummel adlı bir İngiliz soylusunun saraydaki resmi kabule o zamana kadar erkek giyiminde hiç görülmemiş düz siyah Rodingot ve beyaz gömlekle gitmesi neticesi erkeklerde resmi gece kıyafetinin siyah olmasına, ön eteği yanınca Frak adlı ütücü tarafından önü kesilen ve arkada uzun kuyruğu kalan Redingotun Frak olarak moda olmasına sebep olmuştur. Altıncı tesir olarak ŞAHISLARIN KUSURLARINI GİZLEME VEYA HATALARINI DÜZELTME gibi davranışlarını görüyoruz.

Giyimi etkileyen unsurların sonuncusu olarak da FERMAN, EMİR VE İNKILAPLARI ele alabiliriz. Örneğin: Eski Yunanlarda Peplosları omuzlarda tutturmak amacıyla kullanılan Fibula adlı iğne ile yerli bir kadının düşman komutanını öldürmesi üzerine bir emir ile bu iğneler kaldırılmıştır. Şehzadebaşı'nda namazdan dönen ferace ve yaşmak giymiş güzel bir kadının etrafın çirkin sözleriyle rabatsız edilmesi üzerine ferace ve yaşmak, devrin padişahı Abdülhamit tarafından bir fermanla yerini çarşafa bırakmıştır. Türkiye

Cumhuriyeti'nin ilânından iki yıl sonra Büyük Önder Atatürk'ün yaptığı devrimlerden birisi olan kıyafet devrimiyle de ilk defa 25 Aralık 1925 yılında kabul edilen bir kanunla Türkiye'de fes ve kalpak giyilmesi yasaklanmıştır.

Demek oluyor ki giyim başda da söylediğimiz gibi çeşitli etkenlerle karşılaşarak ve her devrin modasına ayak uydurarak bugüne ulaşmış bulunmaktadır. Giyimin etkileyici unsur olduğu saba ise heykel ve resimdir. Bilhassa Arkeolojik çalışmalarda eserlerin tarihlenmesi yönünden elbise - saç ve sakal tanzimleri önemli bir yer tutar. Bir heykelin üzerinde görülen elbise, devrin karakteristik özelliklerini, işlemelerini, kullanılan malzemenin cinsini gösterir. Ayrıca asker, din adamı, zengin, balk ve budun gibi çeşitli sınıf farklarını gerek kazılardan çıkmış beykellerde, gerekse diğer sanat eserlerinde görmek ve öğrenmek mümkündür.

Netice olarak şunu diyebiliriz ki M.Ö. 4000.yıldan bugüne kadar insanoğlunun giyimindeki değişiklikleri, farkları arkeolojik kazılardan, sanat eserlerinden, k i t a b e l e r d e n , seyahatnamelerden çeşitli belgelerden, resim ve fotoğraflardan görmek, öğrenmek ve izlemek gerekmektedir.

Devam Edecek...

MARDİN'DE KADIN, ERKEK GİYİMİNDE MOTİF VE MODELLER

Florans ORUNBAŞ
Folklor Araştırmacısı ve Derlemecisi

Mardin'de Kadın, Erkek Giyiminde Motif ve Modeller

Yüzyıllar boyunca bir görgü kuralı olarak giyim, insanoğlunun üzerinde inanılmaz etkisi olan, bizleri keyiflendirdiği gibi ayrıcalıklı kılan bir özellik olarak süregelmiştir.

İnsanlar için güzel giyinmek derin bir moral kaynağıdır. Medeniyetin beşiği sayılan Mezopotamya'nın kuzeyinde yer alan Mardin, dünyanın değişen düzenine ayak uydurabilmiş ve bugünlere bünyesinde barındırdığı geleneğiyle, gelişime duyarlı oluşuyla gelebilmiştir.

İnsanların giyimine etki eden temel faktör hava şartları olduğuna göre, ova ve dağ kültürü, karasal iklim süreci Mardin'deki giyim tarzını mevsimlere göre farklı kılmıştır.

Cumhuriyetin ilanına kadar erkeklerin giydikleri meşlah (giyim) ve başlarına sardıkları poşu gittikçe azalmakta bunun yerini kasket, şapka, ceket, yelek ve şalvar almaktadır.

Baş bağlaması dağ ve ova köylerinde, ayrı ayrı bağlamalar

Altın İplik Sırmaları İşlenmiş Yöresel Bayramlık ve Duğün Kıyafeti. Fotoğraf: Menmet Çelik

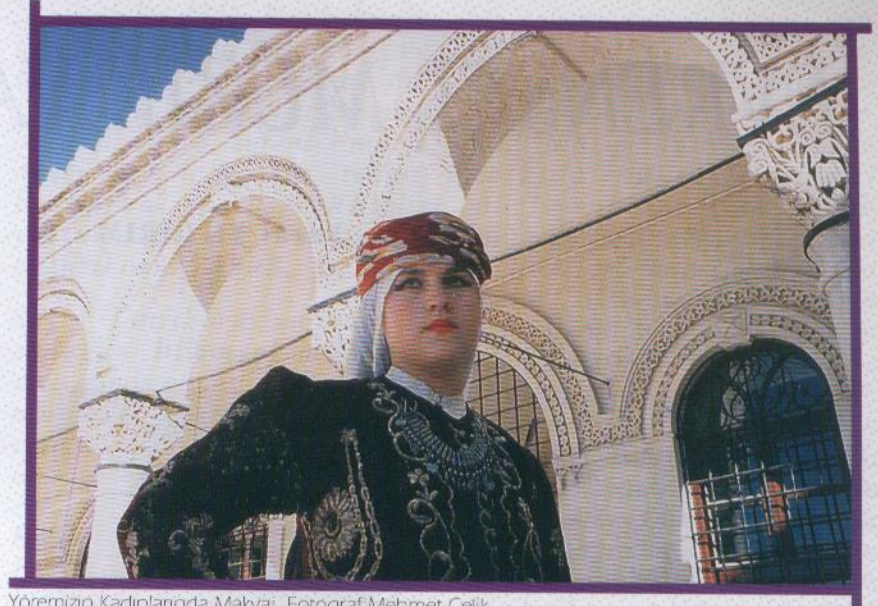
şeklinde görülür. Dağ kesimindekiler, kofî, tar denilen tas biçiminde kofinin dik durmasını sağlayan tenekeden ve tahtadan yapılmış malzeme kullanırdı. Tar'ın üzerine fes geçirilir. Fesler değişik tiplerden oluşur. 1.kısmı örüklüdür. Diğerleri ise saç bağı şeklinde siyah çok sık sayıda iplerin a ş a ğ ı y a s a r k m a s ı görünümündeki kofî geçirilir. Yaşlılar kısa, gençler ise uzun saçaklı ibrişim kullanır.

Saçlara kabube, ziğene (tavuk ve civcivler) şeklindeki altın takılara yöredeki inanışa göre ağırlık verilmesi, baş ağrısını engellemesi nedeniyle kullanılır. Saçın örüldükten sonra uç kesimine takılır.

Ova kesiminde kullanılan baş bağlama şekli; Renkli poşu oluşu ile ayrılır. Kadınlar evlendikten sonra başlarına bürman veya şifondan yapılan beyaz renkteki kıtteni eşarp yerine kullanılmaktadır. Bu

Kadın Makyajında Dövme (DAK)
Fotograf: Mehmet Çelik

Yöremizin Kadınlarında Makyaj. Fotograf: Mehmet Çelik

bağlama şeklini bütünleyen önemli bir özellik tamamlayıcı fonksiyondaki takılardır. Alın ve kulakları süsleyen altın gümüş veya penes adı verilen liralara kullanılır. Bu liralara kadife veya ketenden yapılmış zemin üzerine dikilir. Ayrıca saç örüklerine 1 cm. kalınlığında, 1 m. boyunda siyah şeritler takılır. (Kabube ve ziğane şeritlerin ucuna dikilir.)

Kadın ve Erkek Makyajında Dövmelerin Yeri

Ova köylerinde ilkel olarak yapılan dövmeler, kadınların suni olarak değişik şekillerde yapılan silinmez süs makyajıdır.

En çok kadınların dudak, alın, burun (hızma şeklinde), gerdan, yanak, göğüs, kol ve bacaklarında (hal hal şeklinde) değişik türlerde yapılmaktadır.

Kendilerine özgü anlamları bulunan artı, çarpı, nokta, üçgen, daire, güneş, ay, hilal, aşk sembolü olan kalp ve ok,

yay, kılıç ve kama, tabanca, yıldız, kuş, tarak, gül, çiçek, değişik geometrik şekil ve harfler şeklinde uygulanmaktadır. Bunların çoğu sevgi, saygı ve aşk gibi konuların gizli manalarını verir.

Erkeklerde ender rastlanan dövme, şakak, burun uçları ve yanaklarda tek veya çift nokta şeklinde uygulanır.

Dövmeler, kadına şans ve güzellik, erkeğe ise cesurluk ve yiğitlik veriyor inancı hakimdir.

Dövmenin yapılışı; İlaç olarak bir miktar çıra isisi, bu çıra isisine doğum yapmış ve çocuğu kız olan bir kadının sütü karıştırılarak merhem hazırlanır. Dövme yapılacak yere, ateşte kızdırılan iğne ile sık sık batırılarak kanatılır. Ve bu kanatılan yere hazırlanan merhem ekilir. Aradan birkaç hafta geçtikten sonra istenilen dövme meydana çıkar. İşte bu dövmeler kadınların ebedi makyaj süsleri olur.

EVRENSEL MÜZİK VAR MIDİR?

Vural YILDIRIM

Müzikoloji ve etnomüzikoloji disiplinlerinin akademik çevrede yavaş yavaş kabul görmesi, müziğe olan bakış açısını değiştirmeye başlamıştır. Müziğe kültürel bağlamda yüklenen anlam onu soyut ve genellenebilir olmaktan kurtarmıştır.

Müziği bilimsel disiplin içinde incelemeye başlamak, beraberinde birçok sorunun yanında çatışmaları da doğurmuştur. Kültürel ürün olan müziğe yüklenen anlam, onun diğer ürünler gibi göreceli değerlendirilmesini beraberinde getirmiştir. Bu durum görüldüğü kadar kolay bir süreç içinde rayna oturmayıp, aksine halen müziğin ne olduğu, ne olmadığı, fonksiyonu vb. konular tartışılmaya devam etmektedir.

Avrupa'da ilk müzik araştırmalarında (yoğun olarak 19. yy'da) karşılaştırmalı yapılan incelemelerde batı merkezli bakış açısı egemenliğini korumuştur. Böylece ortaya "üstün batı müziği" ve onun ardında "gelişmemiş" diğer ülke müzikleri zihniyeti ağırlık kazanmıştır.

Yukarıdaki iki disiplinin gelişmesi ve Antropoloji'den yararlanılarak kültürel farklılığın bir üstünlük olmadığı düşüncesinden yola çıkılarak, toplumların ürettikleri müziklerin üstünlüğü tartışılmasına son verilmiştir. Bu durum aslında Etnosantrik bir bakış açısının sanatsal ifadesini ortaya

koymaktadır. Etnosantrik düşünen bilinci, sanatçı, politikacı vb. kendi kültürel ürününü elbetteki üstün görüp, kabul edecektir. Yapılması gereken ise böyle bir perspektiften sıyrılıp, kültürel görecelliği benimsemektir.

Günümüzde varolan sorunlar yavaş yavaş çözümlense de yenileri ortaya çıkmaktadır. Bugün müzik dünyasında bir çok sorun tartışılmasına rağmen, "müziğin evrenselliği" sorunu halen çözümlenememiştir. Özellikle kamusal alanda müzik adına konuşanların daima "evrensel müzik", müziğimizi evrensele taşımak" gibi sözleri sorunun önemini anlamamıza yardımcı olacaktır? Kendi alanında üstad kabul edilen Arif Sağ (1995), Köln'de vereceği konser öncesi "bu konser bağlamının evrenselliğe ilk adımı" açıklamasında bulunmuştur. Başka bir açıklamasında (1995), "... kimliği koruduktan sonra evrenselik adına yola çıkılmalı" demiştir. Ayrıca Rıza Yürükoğlu

ile yaptığı sohbetlerde (1993, s: 45-46). "Evrensel müzik dilinden, evrensel müzik kurallarından ve müziğin evrensel dil olduğundan" bahseder. Söylenenlerin içeriğinden evrensel bir müzik olduğunu çıkartmak mümkündür. Böyle bir anlayışı desteklemek, doğruluğunu savunmak, müzikbilimi açısından sonderece sakıncalıdır. Tam bu noktada evrensel, evrenselcilik kelimelerinin sözlük anlamlarını belirtmek gerekir:

Evrensel, "evrenin bütününe yayılan, evrenin bütününe ve evrendeki herşey için geçerli olan. Hiç istisna kabul etmeyen anlamındadır" (Cevizci, 1997). Evrenselcilik, "Bireyciliğe karşı genelciliği savunan öğretilerin genel adıdır" (Ozankaya, 1995). Bu tanımlardan yola çıkarak evrensel müziğin evrensel müzik beğenisinin olduğunu söyleyemeyiz. Müzik bir kültür ürünüdür. "Her birey kültürel ve toplumsal bağlamında belirli dinleme alışkanlığı edinir. Bu cümle Etnomüzikoloji'nin müziğe ve evrenselliğe bakışını net bir şekilde anlatır. Yapılan müzikal çalışmalarda bu tanımın izlerini görmek mümkündür. Kültürel görecelik içinde bir ürünün üstünlüğünden söz etmek mümkün değildir. Aynı durum müzik için de geçerlidir.

Batı musiki geleneğinin doruklarının Bach, Bethoven ve Mozart olduğu kabul edilir. Ama bunun modern çağın musikisi olmadığı da açıktır. Çünkü bu altın

çağ yüzelli yıl önce kapanmıştır. Hiç şüphesiz bu sanatçılar musiki sanatının en dikkate değer örnekleri arasında yer alırlar. Ama onlar nasıl olur da Dede Efendi'yle, onlarınkinden daha farklı bir kültürel çağda ve bağlamda eser veren çok daha farklı birtakım çetin musiki sorunlarını çözmeye çalışan bir besteciyle karşılaştırılabilir? (Garfias, 1990)

Sayın Garfias'ın açıklamalarından kültürel göreceliği ön plana çıkarıp, karşılaştırmalı (üstünlük açısından) yöntemi reddettiğini anlıyoruz. Aynı şekilde: Musiki evrensel bir dil değildir. Öyle olsaydı birbirimizin musikisini anlayabilir, değerlendirebilirdik. Her musiki geleneği ve türü, o musikinin bağlamını oluşturan siyasi, iktisadi, kültürel etmenlerin bir ürünü olarak doğar. O musiki ancak o bağlam içinde anlaşılabilir (Garfias, a.g.m.) diyerek evrenselliğe olan tavrını Etnomüzikolog olarak açıkça ifade eder.

Avrupa'da, batı merkezli düşünceyle doğan evrensellik zihniyeti yavaş yavaş terkedilerek, halkların müzikleri kendi ortamlarında değerlendirilmeye başlamıştır. Ülkemizde ise tam tersi terkedilen zihniyetten yola çıkılarak müzik araştırmacılığı ve söylemleri yapılmaktadır. "Evrensel müzik" tanımlamasını benimsemeyen kesim, Avrupadaki gelişmeleri yakından takip eden ve müzikal alanda kuramsal çalışmalarda bulunan kesimdir. Özellikle Milli Müzik Kültürümüzün gelişmesi yolunda katkıda bulunanlar bu konuya dikkatle eğilmektedirler. Kendi geleneksel müziğimiz olan Türk Müziği'nin uluslararası alanda layık olduğu yere getirme çabasıdadırlar. Sayın Tanrıkörur bu isimlerden biridir. Evrensellik için şunları söyler:

... müzik bir dildir; Her kültürün kendi mantığı, grameri ve semantiği ile konuştuğu bir dil. Evrensel filan da değildir. Evrensel dil nasıl yoksa, evrensel müzik denen şey de yoktur; tekno-Emperyalist bir kültür yutturmacasıdır bu sadece (Tanrıkörur, 1998, s: 234).

Sayın Tanrıkörur'un batı ile eşdeğer bilimsel düşünce seviyesinde olması, ülkemiz milli müzikbilimi açısından onur vericidir. Aynı düşüncelere sahip olan sayın Özgören (1998), "... evrensel universalin karşılığıdır. Böyle bir müzik türü yoktur zaten. Evrensel yoktur. Kastedilen uluslararası sanat müziğidir. Uluslararası geçerliliği olan bir sanattır. ... Dolayısıyla müzik dili zaten evrensel değildir" sözleriyle evrenselliği reddeder.

Tüm bu açıklamaların ışığında evrensel müzik tanımlamasından vazgeçmenin zorunlu olduğunu söylemek gerekir. Varolan evrensel değil uluslararası müzik türüdür. Bu türü anlamak için de belirli bir eğitimden geçmek gerekir. Her ülkenin kendi kültürü içinde ürettiği değerler bir adım öne çıkarılarak, evrensel alana değil, uluslararası alana taşınabilir. Böyle

bir çalışmanın olabilmesi için ülkenin önde gelen Milli Müzik değerlerine sahip insanlarımızın nitelikli ürünler vermeleri gerekir. Milli Müziğimiz'in gelişmesine katkıda bulunan değerli müzisyenlerimiz ve müzik bilimcilerimiz mevcuttur. Hatta milli Değerlerimiz'i uluslararası müzik (çoksesli) ile bütünleştiren bestecilerimiz mevcuttur. Adnan Saygun'un; Yunus Emre Orotoryosu, Özsoy Operası, C. Reşit Rey'in; Piyano için Halk Türküleri, Cengiz Tanç'ın; Deli Dumrul Operası, E. Zeki Ün'ün; Piyano için Halk Türküleri, N. Kasım Akses'in; Timur Operası, Koro için Halk Türküleri bunlardan sadece birkaçıdır. Geleneksel müziğimizin aslına uygun (otantik) halleriyle ele alınıp, icra edilmesinde uluslararası başarı gösteren, tanınmış icraacı ve derlemeci müzisyenlerimiz azımsanamayacak sayıdadır. Münir Nurettin Selçuk, Tamburi Cemil Bey, Aşık Veysel, Rubi Su, Arif Sağ, Musa Eroğlu, Neşet Ertaş, Talip Özkan ve adını saymadığımız müzisyenlerimiz geleneksel müziğimizi uluslararası alana taşımışlardır, taşımaya devam etmektedirler. Bu değerli insanlarımızı ve daha nicelerini saygıyla anıyoruz.

ÇADIR ALMIŞ NERELERDEN GELİRSÜN?

Fatma PEKŞEN

“Çadır almış nerelerden
gelürsün? Menövşem oy

Bir danem hey, haydide haydi

Benim sana yandüğumu
bülürsün, menövşem

Bir danem hey, haydi de haydi...”

Maalesef son yıllarda üvey evlat muamelesi gören halk müziğimizin güzelim türkülerinden biriyle konumuza giriş yaptık. Asırlar boyu ecdadımız Nergiz demiş, Sümbül demiş. Lale demiş, zambak'a leylâk'a benzetmiş. Karanfil kokusunu, Reyhan kokusunu, menekşe kokusunu yakıştırmış kadınına kızına. “Papatya gibisin beyaz ve ince” diyen tangodan tutunda “Ben yarime gül demem, gülün ömrü az olur” diye türküye kadar pek çok nağmede edebiyatta maşûkayı o nadide çiçeklerimize yakıştırmış benzetmiştir. Kiminde kokudur, kiminde endam kiminde zerafettir benzetilen.

İşte menövşe, nam-ı diğer menekşe'de kokusu güzel endamı güzel bir yerendir türküye göre. Divriği'nin yetiştirdiği değerli evlatlardan Nuri Üstünses'in derlemesi olan bu güzel türküyü Sivasın bir başka değerli ismi halk müziğinin temel taşlarından Muzaffer Sarısözen olarak, gene bir başka değerli ustaya Zara'lı Halil'e taş plağa okutturmuş ve bu sayede bütün Türkiye yıllar boyunca bu türküyü dinlemiştir. Üçünü de rahmetle andığımız Sivasımızın değerli şahsiyetleri sayesinde bugün bile bu türküyü zevkle dinleyebilme imkânına sahibiz.

**Kimdir bu Menövşe? Hangi
civanın gönlünü yakmıştır
bilinmez? İnsanlığın tarihi
kadar eski olan bir sevda
meselesi olduğu
muhakkak; çünkü türkünün
geri kalan kısımlarında
buram buram
kokmaktadır...**

Biz, Menövşe'yi bir kenara bırakalım da çadır kelimesi üzerinde duralım isterseniz. Bu çadır kelimesini duymuşluğunuz var mı? Kamp çadırlarından sözedilmediğini herhalde anlamışsınızdır. Türküde Menövşe'nin giyip salındığı bir üst giysisinden sözediliyor. Kimi yörede çadre, çader, çar veya car olarak anılan, kolsuz bir çeşit üst giysisidir çadır. Başka yörelerde bürük veya çarşaf olarak da anılır. Günümüzde manto, pardesü, dekar, pelerin v.s nasıl doğal karşılanıp giyiliyorsa asırlar boyunca da çeşitli adlarla çeşitli modellerle bu tip üst giysileri kullanılmıştır hanımlar arasında. Büyük ölçüde kaybolmakla birlikte, gene de tek tük rastlanmaktadır bu kıyafetlere. Anadolu içlerinde bürüklüler çadırlılar salına dursun, daha batı taraflarda, örneğin Ege'de, İstanbul ve çevresinde de feraceler, yeldirmeler, maşlahlar arz-ı endam eylemişlerdir.

E.... konumuza Divriği türküsüyle giriş yaptığımıza göre Divriği'de çadır olarak anılan bu üst giysisini de anlatmak bize düştü: Divriği ve çadır... Önemli bir özelliğidir ilçenin. Bir Karadeniz'linin

peştemalı, bir Erzincan'linin, Erzurum'lunun ehramı (İhram yerel dokuma kumaş) bir Güneydoğulunun şalvarı, poşusu ne ise Divriği'li bir hanımın çadırı da odur. Çadır dedik ama kaç çeşit çadır olduğundan söz etmedik Zira akçadır, alacaçadır, alçadır, karaçadır ve Bağdat çadırı gibi çeşitleri mevcuttur. Karaçadır, hemen her yörede bilinen siyah çarşafın ilçede anılan adıdır. Model olarak iki çeşidi mevcuttur. Birisi belden büzgülü etek biçiminde olup üst tarafı bele kadar yırtmaçlı, alın kısmından bağcıklı olan tek parça halinde dikilmiş olanıdır. Diğeri ise korikçadır (körük) olarak anılan iki ayrı parçadan dikilmişidir. Alt tarafı büzgülü bir etek şeklinde olup üst parçası yuvarlak olarak dikilip ayrıca örtülür (Bir de yançadır olarak anılan eskiden kız çocuklarını çadıra alıştırmak amacıyla alt tarafı olmayıp üst tarafı belden büzgülü olarak baş, omuz ve kolları içine alacak şekilde örtülen çadır çeşidi mevcuttur. Rengi beyaz olur.) Karaçadır eskiden kız çeyizlerinde mutlaka bulunmuş. Yalnız kumaşının kaliteli ve dökümlü görünmesine dikkat edilmiştir. “Maroken çadır, siyah çarşaf kumaşlarının içinde en tercih edileni imiş ve çarşaflık kumaşlar çoğunlukla kaçak getirilmiştir. Çünkü maroken kumaştan yapılmış çadırlar giyeni oldukça zarif göstermiştir.” “Güzellik ondur, dokuzu dondur” sözü ile “Çirkin bürünür, güzel görünür” sözünün oldukça geçerli olduğu ilçede kumaş seçiminde titiz davranılmasını hoş karşılamak gerekir.

Akçadır olarak anılan çeşit ise büyük beyaz bir kumaşın tek parça halinde baştan tırnağa bürünüldüğü bir çadır çeşididir. Her ne kadar günümüzde kullanılmıyor, ihtiyarlar tarafından da hayal meyal hatırlanıyorsa da çadırdan söz açılmışken anmadan geçemedim.

Çadır denilince ilçede ilk akla gelen çeşit alacaçadır olarak anılanıdır. Siyah, beyaz ve çocukları grinin uyumlu dansından meydana gelmiş kareli bir kumaştan elde edilmektedir. Evet, evet aynen sizin oralardaki sofraya bezlerini andırır. Sofra bezine benziyor dedikse kumaşı öyle ince değildir. Özel tezgahlarda kalınca dokunup gelir. Öyle her önüne gelen dükkanda bulunmayan alacaçadırdaki hakim rengin beyaz olmasına, karelerinin fazla büyük olmamasına dikkat edilir.

Eşine alacaçadır ismarlayan hanımlar "siyahı çok olanından almayasın, beyazı çok olsun" ricasında bulunurlar. Alacaçadını alıp eve getiren erkekler "Acep hatun çadırın rengini beğenecek mi?" kuşkusunu da beraber getiriler.

(Bu satırlardan Divriğili erkeklerin kılıbıklığını çıkarmayasınız sakın. Çünkü ilçeden kılıbıklık, kazaklık değil hanıma saygı çıkar.) Alacaçadır eve gelir, hanım paketi açar, rengini beğenir sıra gelir kenarlarını bastırıp dikmeye. Dikme işlemi bitince, okuması-yazması olanlar çadırlarının bir köşesine renkli iplikle isimlerinin başharflerini işlerler. Okuması - yazması olmayanlar da renkli bir düğme dikerler. Bu işlemdeki amaç, ilçenin hemen hemen her hanımında bulunan alacaçadırlarıyla karışmasıdır. Çünkü komşu gezmesi, ölüm, mevlüt v.s gibi toplantılarda biraraya gelip panayır gibi alacaçadırlılar kümesi meydana getirilen yerden herkes kendi işaretli çadırını karıştırmadan

bulmak zorundadır.Çadırına işaret koymayıp karıştıran veya yitirene ise "Vayasız" damgası vurulur. (Vayasız: Derli toplu olmayan, canından malından haberi olmayan anlamındadır.) Öyle ya vayalı bir kadın olsa ya işaret işlerdi ya düğme dikerdi, biz niye kaybetmiyoruz sanki. Öyle kapı kapı gezilip "Benim çadırım size karışmış mı" denilir mi?

Bu alacaçadır örtünmeye çadır vurunma denilir ve iki çeşit çadır vurunma vardır. Komşular arasında (En fazla köşe dönülecek yere kadar gidilen komşulukta) yarım çadır vurunulur. Yarım çadır tek parça halindeki alacaçadırın ikiye katlanarak elleri kolları da içine alacak şekilde bel hizasına kadar örtünme şeklidir. Diğer örtünme şekline ise boy çadırı vurunma denilir. Tek parça olan alacaçadırın tepeden tırnağa kadar bürünüme şeklidir. Önce bele çeki çekilir. (Çeki, elbiselerin kumaşından dikilen ince şerit şeklindeki kuşağa verilen addır.) Yaşlıların vazgeçemediği bir ögedir. Çünkü evin kiloluk anahtarı da bu çekiye bağlanmaktadır bir yere gidilirken.

Yarım Çadır (Alaca)

En iyi anahtar saklama metodu olarak bele bağlanma uygulananmaktadır yaşlılar arasında Çadır tepeden tırnağa örtülürken etek kısmında karesi karesine gelecek şekilde üstüste bindirilir ve uçları beldeki çekiye sıkıştırılır.(Karaçadırdaki belin oturması gibi bel oturmuş olur bu işlemle). Üst kısım ise eller de içerde olmak kaydıyla bir elle yüz tertiplice örtülür diğer elle çadırın boşta kalan ucu tutulur. Siz alacaçadır vurunmayı basit bir işlem mi zannettiniz? Öyle "bir dudağı yerde, bir dudağı gökte vurunulmaz." Karesi karesine gelecek şekilde muntazam olarak bürünülmesi gerekmektedir.

Çarşıya pazara, hamama uzak gezmelere alacaçadırla gidilmez. Mahalle arasında kullanılır, katlanıp yerine düzgünce yerleştirilir. Kirletmemeye dikkat edilirse de yıkanma zamanı geldiğinde tuzlu suda yıkayarak renklerinin muhafaza edilmesi sağlanır. İlk yıkamadan sonra renkler birbirine karışmış beyaz hakimiyetinin yerini gri almışsa "Ham boya vurmuşlar, hemen bir yıkamayla bozuldu" denir hanımlar arasında. Divriği'de alacaçadır olarak geçen bu üst giysisine Sivas merkezde alacabürük veya satranç denilmektedir.

Sivaslı olmasa da uzun yıllar Sivas'ta kalıp kendisini çok sevdirmiş olan bir başka rahmetlinin satırlarından alacabürüğün tarifine, söylenişine beraberce bakalım:**Bir eğrilce günü (Baharın kutlandığı, nevrusun karşılandığı, eğlencelerle geçen gün) Sivas sokaklarında bahsedilmektedir... "Sokak kapısı, hemen ekseriyetle bir küçük avluya veya bahçeye açılmaktadır. Durunuz işte ihtiyar bir kadın köşeyi dönme üzere, yetmişbeşlik buruşuk bir yüz. İlkbahar havasının kokladığı ışıklı siyah gözler. Şakaklarından kınalı saçlarının ucu görünüyor. Arkasında alaca dedikleri siyah satrançlı, beyaz dokumadan bir örtü, yürüyün ona yetişelim. İşte**

bizi görünce irsi bir harekette yüzünü örtüyor. Sol gözünün üzerinde küçük bir müsellesin (üçgen) kadrosundan yolunu ve etrafını görmeye çalışıyor...” Bu ihtiyar, yazıdan anladığımız kadarıyla bir başka ihtiyar arkadaşına öyle ayaküstü oturmaya gidiyor. İmmehan eme (Sivas'ta halaya eme denir) denilen ihtiyarla selamlaşıp sarılırlar, gerisini gene yazıdan takip edelim...” İmmehan eme misafirine:

-Bürüğünü aç der. O da örtüsünü çıkarır...

Ne güzel anlatılmış, yüzyılımızın ilk yarısındaki Sivas sokakları ve yaşlıları. Elimiz kalem tutarken bu yazının yazarı gibi değerli şahsiyetlere de şükran borcumuzun olduğunu unutmamalıyız diye düşünüyorum. Biz gene ihtiyarlara göz atalım mı

İpek - Alçadır

sararmış yapraklar arasından? “...Ama biz sevgili ihtiyarlarımızı unutmayalım. Çünkü bu güzel bahar gününde onların gönlünde de hevesler uyanıyor. Bakınız hâlâ başbaşa konuşuyorlar. Fakat dışarda güneş, hava insanı öyle çekiyor ki...Nihayet asırlık ihtiyarların göğsünde de bir kuvvet canlanıyor, Hatice hatun dayanamıyor ve İmmehan emeye:

**- Hadi bürüklerimizi
bürünekte ecük (azıcık)
irmah giyisine gidek.
Gözümüz
gonümüz(gözümüz
gönlümüz) açılsın.**

Diyor ve iki ihtiyar tin tin kapıdan çıkıyorlar” Ahmet Kutsi Tecer Sivas'a olan sevgisinden dolayı bir Sivas dağının ismi olan Tecer'i kendisine soyadı seçen bu değerli kalemi rahmetle anıyoruz.(Alıntılar Ahmet Kutsi Tecer'in radyodaki folklor konuşmalarından olup, Kalem mecmuası 9. sayıda yayınlanmıştır ve Vehbi Cem Aşkun tarafından Sivas Halkevleri Neşriyatı yayınları arasında, Sivas Kamil Matbaasında 1941 yılında basılmıştır.)

Alaçadırları yeterince öğrendiğimize göre çadırların şahına alçadırla, Bağdat çadırına geçebiliriz herhalde. Alçadır, her ne kadar kırmızıyı çağrıştırıyorsa da morundan vişne çürüğüne, mavisinden balrengine, yeşilinden ispirto rengine kadar çeşitli renkleri mevcuttur. İlçede ipekçadır olarak ta geçen bu rengârenk alçadırlar has ipeğin gümüş ve altın simli ipliklerle kendinden desen oluşturarak dokunmasından meydana gelmiş bir kumaştan elde edilmektedir. Bu alçadırılık kumaşlar

özel tezgâhlarda dokunup genellikle kaçak olarak gelmektedir. Daha önce karaçadırla bahsettiğimiz modelde olduğu gibi, belden büzgülü etek şeklinde alt kısmı ile bele kadar yırtmaçlı alın kısmı bağcıklı olarak dikilir. Belin büzgülü kısmı ile alnın üst tarafına yani saçta degecek kısmına astar geçirilir. Amaç kumaşın kirlenmemesi ve nazik olan yerlerinin tez yıpranmamasıdır. İlçede alçadır olarak, ipekçadır olarak geçen bu çarşaf cinsine bakınız başka yörelerde nasıl rastlıyoruz.

**Kalenin bedenleri
Koyverin gidenleri
İpek bürük bürünmüş
Niksar'ın fidanları...**

Düğünlerde oyun çıkarma geleneği çerçevesinde Komşu Bacı oyununda:

**Kürün üstünde kürün
(Kürün, kürün, kurna)
Yıldızlı bürük bürün
İki elin kadaysa da
Bir yol gözüme görün**

(Vehbi Cem Aşkun, Sivas Folkloru 1941)

Bu alçadırlar nişan, düğün, kına ve gelin hamamında, gelinin ilkbayramlarında, sahrada (Sahra bahsini bir başka yazımızda ele alacağız) bir de ilk gelin olduğu gün beyaz gelinliğinin üstüne giyerek koca evine gittiğinde giyilir.(Gerçi bugün gelinlik üstünde alçadır giymek tökezlemek üzereyse de, bazı aileler tarafından o tip kumaş bulunmadığından taklidi bir kumaşla dikilerek düğünlerde kullanıldığına da rastlanabilmektedir.

Devam Edecek.....

ALTIN KALBUR

Orhan GÜNEL

Bitlis Yöresi Halkoyunları Eğitmeni

Bitlis'in Zeydan mahallesinden geçip Mutki yolu üzerinde, Altın Kalbur adıyla bir mesire mahalli vardır.

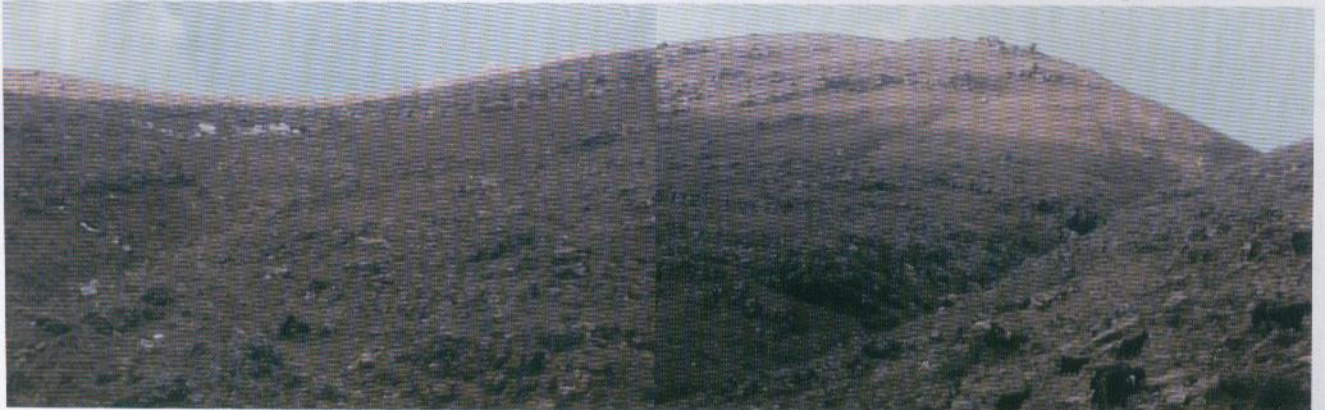
Yer altından fışkıran sularla dolan ve şuan altın sarısı görüntüsüyle ıslıl ıslıl parlayarak küçük bir havuzu andıran bu su kaynağının halk dilinde de birde efsanesi vardır.

Söylenceye göre şu anki su kaynağının yanındaki

elde ettiği yağ ve sütlerle geçimini sürdürürmüş. Etrafta hayvanlarını sulaya bileceği ne bir dere ne bir pınar varmış. Bir gün çok uzaklardan getirdiği suyla hamur yoğururken susuz kalmış hayvanlarının suya bakışlarına dayanamayıp ellerini göğe açarak tanrıya niyaz etmeye başlamış. Tanrım şu hayvanlarıma bir su, kalburumuda altına dönüştür diye yakarırken birde kurban adamış.

tanrı tarafından ve oracıkta, yer altından sular fışkırmaya başlar, kalburuda altına dönmüştür doya doya hayvanlarını sularken bir yandanda, döğünmeye başlamış “ ben niye çok şey istemedim” diye. Ve o an boynunda bir kaşıntı hissetmiş elini boynuna atınca eline bir bit gelmiş. Sinirle bu biti iki parmağı arasında çıtlatmış ve adağından vaz geçerek bu bit Allah yoluna kurban olsun demiş bu sözlerinin ardından oracıkta taş kesmiş yaşlı nine ve hayvanlar.

Gerçektende sözü edilen yamaçta, koyun ve develeri andıran taş kesilmiş motifler vardır. Aşağıdaki fotoğraf içindedeki bu görüntü net bir şekilde gözükmektedir.

TÜRK HALK MÜZİĞİNDE TERMINOLOJİNİN ÖNEMİ

Esin SEZEN

Türk Müziği Devlet Konservatuarı
Ses Eğitimi Bölümü Türk Halk Müziği Repertuarı Öğr. Görevlisi

İnsanlar arasındaki münasebetleri sağlayan en etkin araçların kitle iletişim araçları olduğu iddia edilmekte ise de bana göre, onlardan da daha önemli olan araç, dil ve onu oluşturan etkenlerdir. Zira hangi iletişim aracı olursa olsun netice itibarıyla belli bir dilin anlatım gücüne dayanmaktadır. Eğer kişiler konuştukları dilde anlaşabiliyorlarsa, o takdirde onlar arasında zihinsel yaklaşımın ve yaratıcılığın doruk noktasına ulaşabileceği varsayımını kabul etmek yadsınacak bir durum değildir. Elbette bu düşünce tarzının her konuya olduğu gibi, müziğe de uygulanabilirliği vardır. Her ne kadar geleneksel halk müziğimiz yapısı gereği değişikliğe kucak açan bir özelliğe sahipse de, meydana gelen değişimlere paralel olarak kendi terminolojisini de yaratmak zorundadır. Halkın kullanmadığı bir terimin isim babalığını yapmak folklorla ters düşmekte ise de, akademik kurumlarda okutulmaya başlanan halk müziğinin akademisyenler ve bu eğitimi yapan öğrencilere kendi sözcüklerini ve terimlerini anlatmak şayet yoksa arayıp bulmak ve yaratmak zorundadır. Aksine hareket etmek halk müziğinin kavram kargaşalarına kurban edilmesine neden olmaktan

başka bir şeye yaramayacaktır. Nitekim bu konuya dikkat çeken müzesyenlerde müzikte terminolojinin önemine dair çok sayıda görüşler ileri sürmekte ve terminolojinin önemini vurgulamaktadırlar.

“Müzik dünyasında çok çeşitliliğe dayanan büyük bir zenginlik yaşanmaktadır. Bu zenginliğin alt yapısında en az 650 yıllık bir imparatorluğun geçmişinin bugüne dönüşen etkileri görülebildiği gibi, endüstriyel topluma geçişin etkileri sezilmektedir. Bu etkileşim sonucunda meydana gelen müzik türlerinin bazıları 1973’den bu yana Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun yayın planında yer almakta iken diğerleri de yer almamasına rağmen, ülkeyi bir kültür ögesi gibi sarmaktadır. Türk toplumunda insanlar o türleri normal bularak yaşamlarını sürdürmeyi adeta alışkanlık haline getirmişlerdir.

Terimler, kavramların açıklanmasında kullanılan sözcük gurubu veya guruplarıdır. Terimleri gerektiği şekilde belirginleşmemiş kavramlar anlatılamadığı gibi,

algılanmakta da bir çok zorluklara neden olmaktadır. Bu sebeple kavram kargaşasına meydan vermemek için, her bilim dalı mutlaka kendi terminolojisini yaratmak zorunda kalmıştır. Bu nokta o kadar önemlidir ki hangi bilim dalı olursa olsun bir konuyu öğreteceği zaman terminolojiden başlamaktadır. Zira, terminoloji içerikteki kavramların belirleyici olmasında en büyük etkeni oluşturmaktadır. Terminolojinin bilim olarak kabulü, bilimsel çalışmanın ilk basamağıdır. Dünyada her konuda bu uygulama yapılarak sorunların çözülmesi sağlanırken, yurdumuzun müzik yaşamında halen tam anlamıyla bir kavram kargaşası yaşanmaktadır. Hangi terimin hangi kavrama açıklık getireceğini bilimsel olarak anlamaya olanak yoktur.

Kimler veya kim tarafından yapıldığı bilinmeyen birçok müzik türleri - terimleri ve kavramlarının müzik dünyasında yer aldığı bir gerçektir. Hatta bu tür ve terimlerin akademik kurumlarda da kullanıldığını unutmamak gerekir. İşte bu nedenle ülkenin ileri gelen müzik adamlarının bir araya gelerek oluşturacakları geniş tabanlı akademik kurullar tarafından

kavramlar ve terimler üzerindeki karanlık örtünün kaldırılması artık bir zorunluluk haline gelmiştir. Bunun yapılabilmesi için müzik adamlarının yanı sıra ülkenin sosyolojik yapısının da bilinmesinde sayısız faydalar vardır.”

Elbette halk müziği terminolojisinin halk tarafından yaratılmış olduğunu unutmamak gerekir. Ancak sanat yaratma kaygısından ve her türlü özentiden uzak olarak oluşturulan bu müzikte yapılan saha araştırmalarına rağmen halkın kullandığı terimin bulunamamış olması bu ihtiyacın giderilmemesi anlamına gelmemelidir. Halkın kullanmadığı bir terimi özellikle akademik kurumlarda göz ardı etmek ne dereceye kadar sağlıklı bir davranıştır. Üzerinde ciddiyetle düşünmek gerekir. Zamanımız bilgi ve bilim çağıdır. Günümüzde artık aydınlığa kavuşturulmamış hiçbir şeyin kalmamasına çalışılmaktadır. O halde bu konuda ne yapılması gerekir. Kanaatime göre halk müziğinde halkın kullanmadığı bir terimin yaratılmasında şu yöntemin kullanılmasında sayısız yararlar olacaktır. Müzik adamlarından oluşturulmuş geniş tabanlı kurullarda Türk dilini, yapısını, Türk toplumunun sosyal yaşamını bilenler tarafından izlenecek yol şöyle olmalıdır.

İsimden - isim türeterek terimi bulmak

İsimden - fiil türeterek terimi yaratmak

Fiilden - isim türeterek terimi yaratmak

Fiilden - fiil türeterek terimi yaratmak

Şayet bu yollarla terim yaratılmıyorsa, o takdirde kavrama açıklık getirecek yabancı sözcük veya terim kullanmaktan kaçınılmamalıdır. Ancak, kullanılacak olan terim veya sözcük kendi dilimizle bütünleştirilmelidir. Kalorifer veya radyo veya televizyon sözcüklerinde olduğu gibi. Ölçüt daima bu olmalıdır. Aksine bir davranış Türkçe’yi bir bilim dili olmaktan çıkararak onu bir cemaat veya kabile dili haline getirmiş olacaktır. Elbette böyle bir çalışmada halk müziği terminolojisinde şivenin, ağzın ve lehçenin önemi unutulmamalıdır.

Özellikle halk müziğinin her türlü gelişime açık olması onun dinamik olma özelliğinden kaynaklanmaktadır. Gelişim beraberinde bir değişimi de getiriyorsa, o değişimin anlatılabilmesi için terimlerinin bir iletişim aracı olma özelliği büyük bir önem kazanmaktadır. Bu husus müzikte giderilmesi gereken en doğal ihtiyaçtır. Aksi halde kendimize bile anlatmakta güçlük çektiğimiz bir müzik konusunun kavramlarını başka ülkelere anlatarak kabul ettirmekte çaresiz kalacağımızı kabul etmemiz gerekir. Hal böyle iken uluslararası alanda kendimize yer edinmeye çalışmak düş olmaktan öteye gidemeyecektir. O halde hiç vakit geçirilmeden ilgili otoriteler konservatuarlar, güzel sanatların ilgili birimleri Türkiye Radyolarındaki uzman kimseler bir araya gelerek, ben dedim oldu, ben yaptım oldu mantığından uzak gerekli terminolojiyi oluşturarak,

eğitimdeki kargaşayı artık yok etmelidirler. Bu bir gereksinmedir. Böyle bir çalışma halk müziğinin hiçte hak etmediği bir hafife alma anlayışını ortadan kaldıracığı için mutlaka uygulanmalıdır. Bazı halk müziği mensuplarının bilimsel ciddiyetten uzak uydurup, kullandıkları müzikal terimler bu müziği merhamet dilenecek duruma getirecek boyutlara ulaştırmıştır. Kanaatime göre devlet saha araştırmaları için bir an önce duruma el atarak yeterli ödenekleri sağlamalıdır. Konservatuarlarda yapılmakta olan yüksek lisans, sanatta yeterlik ve doktora çalışmaları yurdu belli yörelere ayırmak suretiyle yerinde araştırmalara dayandırılmalıdır. Parçadan bütüne giderek belli yörelerden bölgelere ulaşarak ortak terminoloji bulunmalı şayet bulunamıyor ise daha fazla vakit geçirilmeden yaratılmalıdır. Geleneksel halk müziğinin metodolojisinin yapılması da bu terminolojiden geçmektedir. Bu bakımdan terminolojiyi halk müziğinin alfabesi olarak kabul etmek hiçte yanlış bir düşünce değildir. Geleneksel halk müziğinde terminolojinin önemi, bu müzik türünün bir bilim olarak kabul edilmesini sağladığı için büyüktür. Bu husus onun için asla unutulmamalıdır.

AĞINDA DÜĞÜN GELENEKLERİ

Ahmet SAMUR

✓ **Kız İsteme:** Evlenme çağına gelmiş olan erkek çeşitli hal ve tavırlarla evlenme isteğini belli edince, ailesi tarafından gizlice kız beğenme işine başlarlar. Güvendikleri yakınlarına durumu açar, onlardan da yardım beklerler. Düğünlerde, eğlencelerde kısaca fırsat buldukları yerlerde incelemelerini yaparlar. Beğendikleri olursa çeşitli bahanelerle evlerine ziyarete gider, kızın evdeki durumunda yakından öğrenirler. Kızın temizliği, dili (konuşması) hatta saçını çeşitli bahanelerle, gizlice kontrol edilir. Eğer olumlu kanaat doğmuşsa kız istemeye bir başka zaman gelirler.

Kız istemeye, oğlanın anası babası, hatırı sayılır tanıdıklar gidecektir. Ancak kız tarafına haber gönderir, isteme işine olumlu bakıp bakmadıkları öğrenilir. Olumlu yanıt alınırsa bir akşam kız istemeye giderler. Hal-hatır sorma sohbetinden sonra "Allahın emri, Peygamber'in kavli" ile söze giriş yapılır.

Kız evi naz evidir "Allah kısmet etmişse olur." gibi sözlerle bir başka zamana ertelerler gönülleri olsa bile. Bu düşünme süresinde kız tarafının niyeti zaman zaman yoklanır. Eğer "olur" alınırsa sıra söz

kesmeye gelir.

✓ **Söz Kesme:** Kurulacak yuvanın ilk olumlu adımıdır söz kesme. Belirtilen günde iki tarafın yakınları kızın evinde toplanırlar. İsteme işi yinelenir. Olumlu yanıt alınınca, kız tarafının hazırladığı "şerbet" içilir.

Bu toplantıda nişan günü ve nasıl yapılacağı konuşulur, kararlaştırılır. Aynı zamanda nişanda alınacak yüzük, bilezik, gibi takılar giyilecek giysiler konuşulur karara bağlanır.

✓ **Nişan:** Söz kesme gününde kararlaştırılan takı ve giysiler güveğinin annesi ve yakınları tarafından merasimsiz olarak verilir. Bir kaç gün sonra erkek tarafı kız tarafına ziyarete gider. Burada düğünde alınacak eşyalar konuşulur karara bağlanır. İki taraf birbirine giyecek cinsinden armağanlar alırlar.

Bu merasimde "Mihri Meccel" yazılarak belirlenir. Bu kızın geçimsizlik dolayısıyla (boşanırlarsa) bir destek olması nedeniyle yapılan bir sözleşmedir.

Bu anlaşmaya bir örnek:

a) Bir kat yatak b) Bilezik, mutfak eşyaları, çehiz sandığı ve bir miktar para liste olarak yazılır, erkek tarafından imzalanır, kız tarafına teslim edilir.

Not: Söz kesme ve nişanda kız hiç kimsenin yanına çıkmaz. Erkek (damat) kız evine gitmez, kızla karşılaşmazdı. Bunlar artık geride kalan geleneklerimizden bir kaçıdır.

✓ **Düğün:** Çok güzel bir olayın başlangıcı... Kurulacak yeni yuvanın coşkusu, ömür boyu olunması istenilen birlikteliğin ilk adımları...

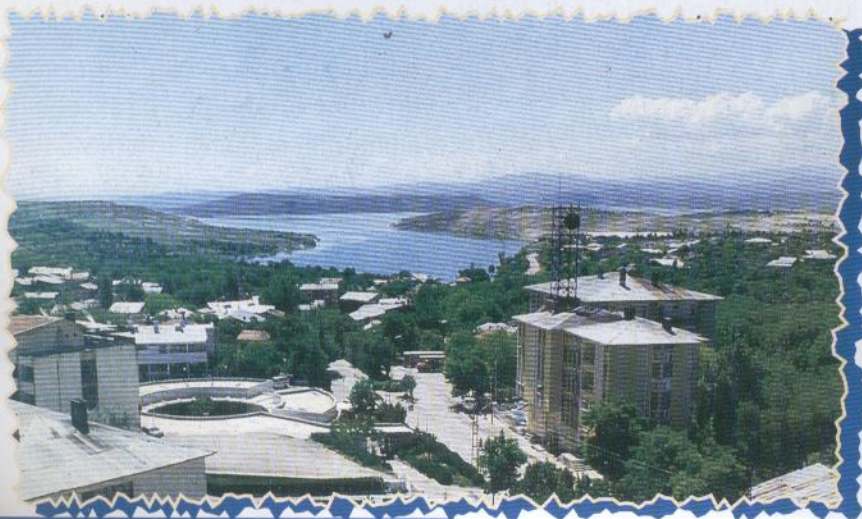
Ağın ve çevresinde Cumhuriyetin ilk yıllarında değin düğünler çalgısız olurdu. Baba evinden dua ve ilahilerle alınan gelin duvaklı olarak yürütülerek ya da üstünde güveyi (damat) evine indirilirdi.

1920'li yıllardan sonra davul zurna eşliğinde yapılan düğünler, askerde (Bandoda) klarnet (gırnata) çalmasını öğrenenler tarafından yörede düğünlerde zurna yerine kullanılmaya başlandı. Klarnetle birlikte keman hatta çümbüşte çalınmaya başlandı. İlk çalgıcılar Ermeniler'di. İlk ünlü Türk ekibi Tepte'li Gani Ölmez ve arkadaşlarıydı. Klarnet ustaları: Tepteli Gani Ölmez, Burhan Ölmez, Mustafa Ölmez, Cücügenli Fazlı ve oğlu Emin Peküsülü Ahmet Demir; keman ustaları: Bekir, Turan-Gezer (Dılo). Davulcuları Ahmet Dirican (Cancik) ve Çavuş Dayı'dır.

Düğünler daha çok sonbahar aylarında yapılmaya çalışılırdı. Üç gün üç gece yapılan düğünler, bir gecelik düğünlere dönüşmüş son zamanlarda.

Düğünden bir kaç gün önce erkek tarafı kız tarafına "Bohça" götürür. Kız tarafına alınan armağanlardır bu.

Düğünler Salı ya da Cuma günü tutulurdu (Başlanırdı). İlk zamanlar çalgı sokak

sokak dolaşarak, çalarak (köy çağırma) düğünün başladığını ilan ederdi. Şimdi güveyi taraf haber salarak bu geleneği değiştirmiştir. Düğün tutulan akşam yemek verilir düğüne gelenlere. Düğüne gelen akrabalar, yakınlar ve komşular, durumlarına göre düğün evine çeşitli erzak ve yiyecekler, kesilmesi için canlı hayvanlar getirerek sosyal dayanışmanın en güzel örneklerini verirler.

O gece sabahlara kadar çalınır oynanır. Uzaktan gelen misafirler uygun olan evlerde ağırlanır, yatırılır. Düğün yeri harman ve bahçelerdir.

Kadınlar ise kendi aralarında eğlenmek üzere geniş bir avlu (salon) da toplanır, tef ve türkü eşliğinde düğüne neşe katarlar.

Bir sonraki gün, kız evi gidilip dönülecek kadar yakınsa çalgı eşliğinde düğüncüler kız evine giderler. Kız evi tarafından konuklar ağırlanır. Geline ilk kına bu gün yakılır. Kız tarafından erkek tarafına alınan (anlaştıkları gibi) armağanlar bu gün "bohça" ile götürülür. Bohçacılara bahşiş verilir. Buradaki eğlencelerde kız tarafının yakınlarına eğlenme olanağı sağlanır. Bu bir gönül alma işidir sanki. O akşam kızın evinde dini nikah yapılır.

Geri dönülür akşamki "kına gecesi" ne hazırlanır. Düğünün bu ikinci akşamında çoşku ilk geceden daha yüksektir. Çeşitli orta oyunları oynanır. Herşeyden önemlisi "güveyi" oynatılacaktır. Gece yarısına doğru güveyinin arkadaşları tabakları ve mumları (kına oynatma) hazırlamışlardır. Yol havası eşliğinde sağdıç, damat ve arkadaşları oyun alanına "Çayda Çıra" oynayarak gelirler. Bu oyun bitince "Leylani" denen ilk oyunla, güveyinin tabağı elinde olarak sıraya geçilerek oynanmaya başlanır. Sağdıç güveyinin yanından hiç ayrılmaz. Halaydakiler hep birlikte "maşallah maşallah" nidalarıyla çoşkuyu artırırken, güveyinin babası ve tüm akrabalar (erkek) yakınlar ve arkadaşları güveyiye para yapıştırır halaya geçerler. Sağdıç güveyiyi babasının yanına ekip başına getirir. Çoşku doruk noktasına ulaşılır. Duygulu anlar yaşanır. Halayın en kalabalık olduğu bir anda davulcu en baştakinden başlamak üzere davulunu yan çevirir, halaydakiler hazırlıktır. Davulun üstüne bahşiş atarlar. En sondakinden de bahşisi alınca daha şevkle vurur davula tokmağı. Damada (güveyiye) yapıştırılan paraları sağdıç toplar, çalgıcıların cebine koyar ve güveyi

fazla yormadan halaydan çıkarır. Coşkuyla oyunlar devam eder hareketli oyunlarla kına oyunu (güvegi) oynatma bitirilir.

Yakın yerlerden gelenler istirahat için evlerine çekilirken "kenkül" (kakül-saç) kesmeye gidilecektir. Daha önceden program yapıldığı için kız tarafı geçte olsa beklemektedir. Çalgı ve bir kısım yakınlar çala oynaya kız evine giderler. Dışarda çalgıyla eğlenceler sürerken kızın odasında arkadaşları yeni gelenlerle beraber kızın saçlarını tarayıp "kenkül" kesme işlevini tamamlarlar. Saç kesen, bahşisini gelin olacak kızın sağdıcından almadan kesmez saçını, işlem bitince çerezler yerir, eğlenilir kızın kınası yakılır. Kızın arkadaşları da ellerine kına yakarlar ve erkek tarafından gelenler çalgıyla geri dönerler. Zaten sabah olmak üzeredir.

✓ **Gelin Alma•Gelin Çıkarma•Gelin İndirme:**Düğünün üçüncü günü gelin alma günüdür. En yeni en süslü gysiler giyilir. Öğlene doğru çalgı en önde olmak üzere çoşkuyla yola düşülür. Atlılar atlarını oynatarak en önlere kız evine doğru sürerler. Kız evine yaklaşıncaya çoşku azalır; kız tarafının üzüntüsüne gösterilen saygıdır bu. Erkek tarafı, hatta kız tarafının yakınları çalgı çalıp, oyun bile oynamamaya çalışırlar. Bu sırada gelinin eşyaları (sesganesi) hazırlanır. Gelin hazırlanır. Aile bireyleriyle vedalaşma başlamıştır. Düğünün en hüznü bölümlü yaşanmaya başlamıştır. Kızlarını öpüp okşarken en önemli öğütlerini de

vermeyi unutmazlar. "Artık bu evde yerin yok, senin evin gideceğin evdir. Kismetin ve ölümün o evdedir." gibi acıklı sözler kızın yeni evine alışması, hiçten sebeplerle yeni evini terketmemesi için söylenen uyarılardır. Sarılmalar ağlaşmalar fazla olunca ileri gelen yakınları tarafından araya girilir, ayrılmaları sağlanır.

O ana kadar çalgı susmuş çalmamaktadır. Gelinin sandığının üstüne oturmuş olan kız kardeşi, yoksa en yakınlarından biri sandığın atlara yüklenmesine evden çıkarılmasına engel olur. Amacı erkek taraftan bahşiş almaktır. Oğlanın yakınları oturanın gönlünü yapar, istediğini verirler. Sesgene (sandık ve yatak) çıkarılır, ata yüklenirken işaret verilir çalgıya, gelin hazır. Evden çıkacaktır. Gelin çıkartma havası "atlar eğlendi" çalmaya başlar. Ağlamamak için kendini tutan kadınlarında artık ağladıkları en duygulu andır. Türkünün sözleri:

*Atlar eğlendi anam geldi gapuya
Gız cebizin topla anam doldur terkiye
Şimdi gızlar başlar anam yanık türkiye
Doldur pınar doldur nedem ben gider oldum
Anamı babamı neden terk eder oldum.
Anam yoğurdunu nedem ayran eylesin
Çıksın yücelerden anam seyran eylesin
Anamın oğlu var anam beni neylesin.
Doldur pınar doldur nedem ben gider oldum
Anamı babamı neden terkeder oldum.*

Gelin Götürme

Çalgı bu havayı çalarken gelinin yanında sağdııcı, güveyinin babası yada en yakınlarından biri, kızın erkek kardeşi, yoksa dayısı, amcası kısaca iki tarafın en yakınları evden çıkarmaya yardımcı olurlar. Ancak kızın erkek kardeşi kapıyı tutmuşsa, erkek taraf bahşiş vererek onun gönlünü alır. Alkışlar arasında evden çıkan gelin yeni evine doğru hareket ederken çalgı yol havasını vurmaya başlar. Bu çoşkulu, hareketli bir havadır.

Atlı erkekler önde, çalgı ve yürüyen erkekler onların arkasında, kadınlarda gelin aralarında olarak en arkada olmak üzere oradan uzaklaşırken köyün gençleride yolun en dar yerinde iplerle (sicim) ya da uzun direklerle düğüncünün yolunu keser bahşişlerini isterler. Özellikle bir oğlak (gidik) alacak kadar bahşiş talep ederler. Onunla "herfane" yapacaklardır. Oğlan taraf onların isteklerini de yapar. Herşeyin tatlı olması istenmektedir.

Düğün alayı güveyinin evine yaklaştığında güveyi de sağdııcı ve en yakın arkadaşları tarafından traş ettirilmiş, banyo yaptırılmış, güveyilik elbiseleri giydirilmiş olarak heyecanla beklemektedir. Kendi evlerinin damına çıkartılır. Gelinin başına atmak için çerezler hazırlanmıştır. Ağın'a özgü olan "elma atma" da bu sırada yapılır.

Gelinin başına atılacak çerezler iki mendil bölüştürülür. Mendilin birini sağdıç, diğerini güveyi alır. Mendillerin içine leblebi, badem içi, şeker, dut ve madeni para koyulur. Gelin evin önüne, güveyinin

beklediği süyüğü (saçağın) hizasına geldiğinde önce sağdıç, gelinin koluna girmiş olan kendi karısının (gelinin sağdııcı, geveyinin sağdııcının eşidir) başına çerezi boşaltır (Güveğiye bu işin nasıl yapılacağını göstermek için olmalı.)

Güveyi çerezi atmadan önce hazırlanan elmayı gelinin başına vurmak için atar. Bu atılmaya çalışılan elma seçilmiş en büyük elmadır. Dağılmayacak şekilde dilimlenir. dilimler arasına madeni para yerleştirilir. Damat elmayı gelinin başına isabet ettirirse büyük alkış alır. İsabet ettiremezse gülüşmelere sebep olur. Elmanın hemen arkasından mendil içindeki çerezi gelinin başına atar. Bu sırada tüm davetliler bu olayları görmek için uğraşırken çalgı en kıvrak havalardan Cezayir arkasından Köroğlunu çalmaktadır. Çocuklar ise atın ayakları altında kalmak pahasına yerdeki para ve çerezlerden kapma yarışındadırlar.

Güveği sağdıç tarafından aşağı indirilir. Evlerinin kapısında "Koltuğa verilir". Koltuğa verme, gelin ve güveyinin yüzleri ahaliye dönük olarak yanyana, kolkola durmalarıdır. Hemen ayaklarının önünde kurban kesilir. Kurban kanı ikisinde alınlarına sürülür. Gelini yeni eve alacaklardır. Kaynananın elinde Kuran-ı Kerim vardır. Eşikten içeri sağ adımını atarken, yukarı kaldırılmış olan Kuran-ı Kerimin altından başını eğerek geçer gelin ve güveyi gelinin çok yakınından bir kimsede bu merasimler zamanında hep yanındadır. Gelinin yabancılık çekmemesi

için yardımcı olur. Gelin içeri alınır. Dinlenmesi için hazırlanan odasına götürülür.

Şimdi düğünün sonuna gelinmektedir. Damat oynatılacaktır. Akşamki düğün alanı yakınsa orada, yakın değilse evin önünde çalgı çalmaya başlar. Erkekler yine dizilerek oynamaya başlarlar. Biraz sonra sağdıç güveyiyi kolundan tutarak halaya sokar. Güveyinin heyecanlı olduğu her halinden bellidir. Kına oynanırken olduğu gibi ailesinin erkekleri, akrabaları, arkadaşları akşam kınaya gelemeyenler kısaca birlik beraberliğin sembolize edildiği bir andır bu an. Yine paralar yapıştırılır güveğiye ve yakınlarına yine "maşallahlar" çekilir, davul tutulur.

Çalgıcılara verilen bu paralardan sonra güveği ve yaşlılar oyundan ayrılır. Gençler en hareketli oyunları oynayarak düğünü sona erdirirler. Düğün fiilen sona ermiştir.

Düğünden ayrılmak isteyenler düğün sahibine "hayırlı olsun" diyerek gitmek isteselerde ısrarla son düğün yemeğine kalmaları istenir. Özellikle uzaktan gelenlere yemek yedirmeden izin verilmez yola çıkmaları için. Çalgıcılarda yemeklerini yerler, helalleşir ve ayrılırlar.

✓ **Gerdek** :Gelin yeni evine geldikten sonra güveyi eve girmez. Sağdııcı tarafından komşu evinde kalırlar. Yatsı namazı kıldıktan sonra evine getirilir. Sırtına yumruklar vurularak gelinin yanına, gerdek odasına sokulur. Güveyi iki rekat namaz kıldıktan sonra sıra gelinin duvağını açmaya gelir. "Yüz Görümlüğü" adı altında uygun bir armağan (bilezik, taşlı yüzük gibi) vererek gelinin duvağını açar. "Aile Kurmada" gerdeğin çok önemli bir yeri vardır.

Zifafın ardından, güveyi bir ara dışarı çıkarak, sağdıca bu birlikteliğin mutluluk haberini verir. Sağdıç bu sevinçli haberi gelin ve geveyinin ailelerine ulaştırılmasını sağlar. "Gözaydınlığı" diler ve kendi evine döner. Haberi duyanlar daha önceden hazırlanan "gelin helvasından" yerler.

Devam Edecek...

Damat Oynatma

TÜRK İNSANININ GELENEKSEL DAVRANIŞINDA RENKLERE VERİLEN ANLAM VE DEĞERLERİN ÖNEMİ

Dr.Sema YEŞİLYURT

Bilgisayarların 3.000'den fazla renk elde edebilme imkanının bulunduğu bir dünyada yaşamaktayız. Ancak güneşin veya tabiatın sadece yedi ana rengi bulunmaktadır.

Bu ana renklerden dördü, birçok kavim tarafından dünyanın dört yönünü işaret etmek üzere kullanılmıştır (1).

Uygun kaynaklarından edinilmiş bilgilere göre, Çin, Türk ve Moğol kavimlerinin renklere verdikleri anlamlar şöyledir (2).

Doğu; yeşil/gök=
bazen mavi/kök
(gök ve otun -bitkinin-
renklerini aynı isimle
belirtiyorlar),
Batı; ak,
Güney; kırmızı,
Kuzey; kara,
Merkez; sarıdır.

Fakat sadece Türk kökenli halklar;
yeşili; dirilik, tazelik, gençlik
sarıyı; merkez, hükümlerlik
kırmızıyı; tanrı, koruyucu,
ruh, ocak (ev, yuva), dirlik
bağımsızlık , özgürlük
anlamlarının sembolü olarak
yorumlamaktadırlar.

Şaman inanışında ruhlar ak, kara, sarı, kuba (esmer) gibi renklerle tasvir edilmektedirler.

Göçebe kavimlerden olan Güney Rusya Tatarları'nın her sabah dört yöne doğru -ateş, hava, su ve toprak (ölmüş atalar) adına- eğildikleri bilinmektedir.

Asya Hunları'nın ünlü kralı Mo-tun, esas yön diye adlandırılan batıya sadece beyaz atlarla; doğuya mavi (kır) atlarla; kuzeye yağız (kara) atlarla; güneye ise al atlarla taarruz etmiştir.

Benzer inanış ve davranışlar Moğol'larda ve Peçenek'lerde de vardır. Batı destanlarında da bu farklı renkteki at sürüleri tarif edilmektedir (3).

Keza Osmanlı minyatür sanatında sözkonusu olan farklı renkteki ordular (Farklı renkteki atlarla) sembolize edilmişlerdir.

Ak Deniz ve Kara Deniz isimlerinin tesadüf eseri olmadığını ortaya koyan ilk düşünür Ziya Gökalp olmuştur. Gerçekten de sadece Türk, Bulgar ve

Yunan'lar kendilerine göre batıdaki denize Ak Deniz demektedirler.

Anadoluyu merkez kabul eden kavimler ise güneyde Kızıl Deniz'den, kuzeyde Kara Deniz'den söz etmişlerdir.

Batı Hunları'nın bir adı da Ak Hunlar'dır. Gazneli Mahmut ise, güneydeki Hindistan'a göre kuzeyin hükümlerliğini temsil ettiği için Kara Han ünvanı ile anılmıştır. Dede Korkut destanlarında Anadolu'nun doğusunda bulunan bütün göllerden biri olan Gökçeöl, Gökçe (yeşil/mavi) Deniz olarak anlatılmaktadır.

Türkmenler yüzyıllar boyunca dünyanın merkezinin ifadesi olarak sarı çizme (=sarı edik), aynı zamanda baş tacı ettikleri kırmızı (=kırmızı) bayrağın sembolü olarak kırmızı keçeden külah (=kırmızı börk, kırmızı çetr) giymişlerdir (4). Bu gelenekle bağlantılı olarak, türklük de yıllarca sarı çizme giymişlerdir. Günümüze kadar gelen "sarı çizmeli Mehmet Ağa" ifadesinin sözkonusu giyim tarzından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Ak ve Kara renkler birbirlerine zıt anlamlarda kullanılmış; genelde kara renge olumsuz, ak renge ise olumlu anlamlar yüklenilmiştir (örn; akla karayı seçmek; ak akçe kara gün içindir).

SİYAH (KARA)

Eski zamanlardan günümüze kadar siyah renk ağırbaşlılık, sıkıntı, kötülük ve ölüm sembolü olarak kullanılmıştır.

D e d e K o r k u t u n anlatımlarında, ölü evine "Kara-gök" yani siyah-yeşil bayrak asılmaktadır. Altay'lılarda ise, iyi ruhlar "aru", kötü ruhlar "kara" olarak adlandırılmaktadır. Örneğin; kara bir ruh olan yeraltı tansırı Erlik; yeraltında, kara çamurdan (kara toprak) sarayında oturmaktadır ve kötü ruhlardan biridir. Ağırbaşlı bir ruh olan Kara Albastı ise Karabastı (karabasan) veya Karakura olarak da anılmaktadır.

Kara gün, kara baht, kara bulut, kara haber, kara vicdan, kara sevda, kara kedi, kara para vb. kullanımlarda kara renk kötü bir anlam taşımaktadır. Kara kış (Kadir kış) ise şiddetli, güçlü, zor bir kışı anlatır. Karakul, karabaş gibi kelimelerde "köle" anlamı vardır. Karabudun ise "halk, a v a m" a n l a m ı n d a kullanılmıştır.

Kara renk, birçok kültürde (özellikle Türk'lerde) binlerce yıldır kuzeyin sembolüdür; çünkü kuzeyin karanlık ülkesi olduğuna

inanılmaktadır. Müslümanlar kuzeye "diyarı-ı zulmet" demişler; Türkler kuzeyden esen rüzgara "karayel" olarak adlandırmışlardır (5)

Eski Türklerde ak kemik (ak süyek) beyler, kara kemik (kara süyek) avam, halk anlamında kullanılmıştır.

BEYAZ (AK)

Beyaz rengin, şamanist dönemdeki inançlardan kalma ululuk (yücelik), iyilik, doğruluk, güçlülük ve haklılık (adelet) anlamları vardır. İyilik tansırı olan ve gökkuşağını (yedi rengi) yarattığına inanılan Ülgen, şaman dualarında Ak Ayas (Beyaz Parlak) Parlak Kaan, Ayas Kaan gibi isimlerle anılmaktadır. Yine şamanlarda; Ülgen ile insanlar arasında aracılık yapan ruhlardan en önemlisi olan Yayık adındaki ruh adına beyaz kumaştan putlar yapıldığı bilinmektedir (6).

Ak renge bazan "cennet" anlamı yüklenmiş; arılık, yücelik, baş renk olma sıfatlarını taşıdığından Altay Türkleri başlarında beyaz kalpak taşımışlardır. Aynı zamanda ak renk, esas yön sayılan batının da sembolü olmuştur.

Åk güvercin, ak gelecek, ak günler, ak akçe, alnı ak (yüzü ak), ak-ü pak, akça pakça, aklamak aklanmak ve beyaz sayfa açmak gibi kullanımlarda ak renge olumlu anlamlar yüklenilmiştir.

Ayrıca saflık, temizlik, iffet vb. anlamları da taşıdığına inanılarak gelinlere beyaz gelinlik giydirilmesi günümüzde halen gelenek olarak devam eden bir inanış ve davranış biçimidir.

SARI

Şaman inanışında iyilik tanrısı Ülgen'in altın kapılı sarayı ve altın tahtı dünyanın merkezi olarak kabul edilmiş ve hep sarı renkte (sarı = altın sarısı = sırma rengi) olduğundan söz edilmiştir.

Altına sadece altın değil, sarı altın denilmiş olması nedeniyle, Güney Rusya'daki Altın ordu devletinin sembolü altın yani sarıdır; başkenti ise "Sarı Ordu"dur.

Daha önce Uygur Türkleri'nde de Sarı ordu = Sarı Başkent olduğu bilinmektedir.

Böylece sarı rengin, Ülgen'in tahtından Altın Ordu'ya kadar aynı inanç ve geleneklerin ifadesi olarak kullanıla geldiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca şaman inanışında Sarı Albis (sarı Albastı) adında bir koruyucu ruh vardır. Önemli bir problem olduğu zaman, din adamlarının duaları aracılığı ile bu ruhtan yardım istenilmekte; derde derman olmak üzere gelmesi beklenilmektedir. Sözkonusu ruh duaların çoğunda sarıkız adıyla çağrılmaktadır.

KIRMIZI (AL/KIZIL)

Eski Türk inancında koruyucu bir ruh olan ateş tanrısı Al Ateş (=Al Ruhı)

olarak anılmaktadır. Ateş ve alevin koruyucu semboller olduğunu düşünen Kazak'lar ve Kırgız'lar da bayrak yerine alev (=alav, yalav) demişlerdir.

Alaslama merasimi denilen ateşle temizleme (takdis) töreni bir tedavi yöntemi olarak kullanılmıştır.

Osmanlı'larda Osman Gazi savaşta kırmızı bayrak ve sancak kullanmıştır. Türklerde savaş bayrağı kırmızı kumaştan yapılmıştır. Uygur ve Moğollarda Al Kaftan ve Al Damga hakanlık sembolüdür. Türklerde ise kırmızı kaftan, ergenlik kaftanı olarak anılmakta, özellikle düğünde (gerdekte) güveye giydirilmektedir. Geline ise al duvak takılmaktadır (7).

Lohusaların başına takılan kırmızı tül, takılan kırmızı altın ve hediye edilen kırmızı şeker (=nöbet şekeri) ise; kırmızı renkten korkan Albastı adındaki ruhun gelmesini önlemek içindir.

Anadolu'dan İran'a göç eden bir kısım Türkmenler kızıl

börklü (kızılbaş) olarak anılmış; Anadolu'da kalan sünni Türkmenler ise kızıl börk üstüne beyaz sarık (Osmanlı Sarığı) sarmışlardır.

YEŞİL (YAŞIL)

Şaman inancına göre, iyilik tanrısı ülgen'in koruyucu sayılan yedi oğlundan biri olan Yeşil (yeşil) Kaan bitkilerin yetişmesini düzenlemekteydi. Bu nedenle yeşillik (=ıslaklık = yaş) tabiatın yaşarması (=yeşermesi), ıslanmak, yeşermek, yeşillenmek anlamına ifade etmek üzere kullanılmıştır. Günümüzde kullandığımız göz yaşarması, gözün nemlenmesi, ıslanması anlamında olup, sözkonusu kullanımdan kaynaklanan bir ifadedir.

Yaş kelimesinin ayrıca ömür (=yaşam) anlamı da bulunmaktadır.

Yeşil renk, doğunun sembolü olmuştur. Türkler, doğularındaki Çin'in sarı veya mavi ırmak denilen ırmağına Yeşil Öğüz (=yeşil öz, Yeşil Irmak) demişlerdir.

Yeşil rengin, islam dininin şii

mezhebi bakımından taşıdığı önem ise şöyle bir olaydan kaynaklanmaktadır:

İslam dininin lideri Hz. Muhammet'in üç farklı renkte bayrağı vardır. Siyah olanı Absas'a vermiştir (Bu nedenle Selçuklu'lar her renk bayrak kullandıkları halde, asla Abbasi'lerin rengi olarak değerlendirdikleri siyah bayrak rengini kullanmamışlardır). Beyaz olanı Sa'd İbn Abbade-i Ensari'ye vermiştir; ancak Mekke fethedildiği gün geri alarak Emirü'l-Mü'minin'e (Hz. Ali'ye) vermiştir. Yeşil bayrağı, Osman Bin Affan'a vermiştir. Safeviler (Şah İsmail Safevi) ve Seyyidler (Peygamber sülalesi) yeşil bayrak rengini seçmiş; böylece yeşil rengi kutsal renk olarak kabul etmişlerdir.

Daha sonraki zamanlarda Fatih, Barbaros, Uluç Ali Paşa gibi komutanlar da yeşil bayrak kullanmış olmakla birlikte; aslında bu üç farklı renkteki bayrakla farklı yollara giden insanların temel inançları bakımından birbirlerinden fazla farkları bulunmamaktadır.

BURSA

ULUDAĞ TÜRKMENLERİNİN

OYUNLARI

Serdar BOMBACI

İTÜ.T.M.D.K Mezunlu

Oğuzların, Bozoklarına bağlı Kayı boyunun, Anadolu'da gelişip bir devlet haline gelmesiyle Bursa şehri fethedilmiş, hem önemli bir kültür merkezi hem de Osmanlı devletinin başkenti yapılmıştır.

Uludağ'ın güney eteklerinde yaşayan bütün dağ köyleri Oğuz boylarından kurulma Türkmen oymaklarıdır. Yöre halkı Uludağ Üçoklarına Kızılkeçili Bozoklarına ise Karakeçili adını vermiştir.

Türkmen yaşamında, kadın evin tüm işlerini yapar. Giysilerini, çadırlarını, kilimlerini kendi el tezgahlarında dokurlar. Diğer günlük işler ise; su getirme, odun bulma, hayvanları sağma, yapağı tarama, kıl bükme, çul ve keçe onarmadır. Erkekler ise yaylaya çıkarılan koyun ve develeri güderler, avlanırlar. Aile erkek hakimiyetindedir. Evlilik şekli tek eşli evliliştir. Genellikle evlenen çocuklar baba evinde yaşarlar ve buna bağlı olarak büyük aileler meydana getirirler.

Uludağ Türkmenlerinin oyunları, canlı ve ritmik bir yapı gösterir. İki yada daha çok kişiyle karşılama ve halka biçiminde oynanır. Ekip oyunu özelliği vardır, oyunlarda el kol bağlantıları yoktur. Genellikle elde kaşık bulunmaktadır.

Yöre insanları nişan, düğün ve

yaylaya göçte, genellikle eğlencelerde oynarlar. Oyunların içinde bulunan diz vurma figürleri seyredenlere duyulan sevgi, saygının dışı vurumudur.

Yörede kadın ve erkekler kesinlikle bir arada eğlenmezler. Hatta birbirlerini oyun oynarken bile seyredemezler. Oyunlar genellikle türkölü ve türküsüz olmak üzere ikiye ayrılırlar. Kadın oyunlarının tamamında türkölü okunmaktadır. Çalgı çalan kadına yörede iyi gözle bakılmadığından genellikle kadınlar kendileri bakır çalarak oynarlar. En güzel bakır çalan kadınlara bakırcıbaşı denmektedir. Bunlar aynı zamanda türkölü okuyan ve herhangi bir olayda türkölü yakan kişilerdir.

Uludağ Türkmen oyunlarının, kadın ve erkek oyunları olarak iki ana bölümde incelenmesi gerekir.

KADIN OYUNLARI

Cezayir; 1892 yılında Fransızlar'ın Cezayir'i işgal etmesiyle seferberlik ilan edilir. Silah altına alınan ve savaşa giden erkekler için, geride kalan sevdikleri ağıtlar yakmışlardır. Bu ağıtlar daha sonra figür ve mimiklerin katılımı ile oyunlaştırılmıştır. Yörede uzun hava ve kırık hava olarak iki türde görülür. Usulü 2 zamanlıdır, 4'lük giderdedir. Türkölü söylendiğinde ağır, oyun oynandığında hızlıdır. Her geline kına gecesi oynatılması adettendir. Oyun içinde birleşip ayrılmalar ve hüznü ifade eden figürler vardır.

A Fadimem; Orhaneli'ye bağlı köylerden birinde iki genç birbirlerini severler. Oğlan tarafının kızı istemesiyle olayın tatlıya bağlanacağı sanılmaktadır. Ancak kız tarafının ağır şartlar ileri sürmesi ve Beyce (Orhaneli'nin eski adı) de dükkan açılmasını istemesi, fakir olan erkek tarafına ağır gelir. Daha sonra bu iki genç anlaşarak köyden kaçarlar. Bu olaydan etkilenen gençler yeni bir türkölü yakarlar ve bunu oyunla ifade ederler.

Yöredeki bu tür oyunlara "Dar Oyunlar" veya "Düz oyunlar"

denir. Bu oyunların usulü 9 zamanlı gideri 8'lidir. (9/8)

Yemeni; Genç kızlar, gurbete giden sevgililerinden kendilerine "al yemeni" getirmelerini isterler. Bu oyunda genç kızların bu istekleri anlatılmaktadır. Bu oyun genellikle yaylaya göçte, harman alanında ve kına gecesinde oynanmaktadır.

Erkekler tarafından hiç oynanmaz.

Menekşe; Bazı köylerde kız havası olarak da geçer. "Minoşe", "Menevşe" de denilmektedir. Orhaneli ve Keles'in köylerinde değişik hızda ve manada oynanır. Orhaneli taraflarındaki oyunlarda kollar menekşe çiçeğinin açılıp kapanmasını sembolize eder. Genelde baharda, menekşe çiçeklerinin bulunduğu günlerde oynanması adettendir.

Sekme; Canlı ve coşkulu bir oyundur. İki yada daha fazla oyuncu tarafından karşılıklı oynanır. Usulü 9 zamanlı, gideri 8'lidir. Dağgüneyi, Belenoluk gibi köylerde manilerle oynanmaktadır. En çok bilinen ezgileri; Keles sekmesi, Aşalım ve Gümbürdesin"dir.

Kırık Hava; Kadınlar oyun oynarken yorulduklarında, bakır çalan kadınların söylediği manileri dinlerler. Bu manilerin ardından şen şakrak ve aşk duygularını anlatan oyunlar oynarlar. Bu oyunların usulü 2 zamanlıdır, gideri 4'lüktür. (2/4)

ERKEK OYUNLARI

Güvende; İnanmak, güvenmek anlamındaki "güvende" oyununda oyuncu sevdiği, güvendiği arkadaşıyla veya sağdıçıyla bu oyunu oynar. Usulü 4 zamanlıdır, gideri 4'lüktür. (4/4) Bütün dağ köylerinde bilinip, oynanır. Oyun ve müzik yönünden çeşitleri görülür. Bunlar; oğlan adın İsmail, usul usul ve kıydan'dır. Oyun iki bölümden oluşur. İlk bölümünde oyun oynayacak kişiler ağır adımlarla oyun meydanında bir kaç defa dolanırlar. Daha sonra kollarını kaldırarak oyuna başlarlar. İkinci bölümde ise oyun çeşitli naralar ve hareketli figürlerle devam eder.

Büyük Oyun; Yörede "yukardan çevirme" diye de bilinir. Erkekler tarafından daire formunda oynanan sekme oyununa göre daha ağır bir oyundur. Usulü 9 zamanlıdır, gideri 4'lük ve 8'lik olarak değişmektedir ve çeşitli türkülerle oynanmaktadır. (9/8-9/4) Bu türkülerden bazıları; "Sevsem Uyanmaz", "Derelere Doldu Tüfek Yankısı", "Azimem", "Çıkma Dışarılara Gün Vurur seni". Oyunun genellikle son bölümünde oyuncular diz vururlar.

Yüksek Hava (Sekme); Usulü 9 zamanlıdır, gideri 8'lidir. Canlı ve hızlı oynanan bir oyundur. Genellikle üç bölümden oluşur. Oyunun ilk bölümüne "fasıl" denir. İkinci bölüm oyunun sözlerinin başladığı ve karşılıklı gidip gelme figürlerinin bulunduğu kısımdır. Son bölümde ise meyana geçilir. Bu kısımda çökme ve dönme figürleri yapılır. Karşılıklı ve en az iki kişiyle

oynanır. En çok bilinen türküsü "Aşalım"dir.

Sorgun oyunu; Oyuna adını veren köy ve çevresinde oynanan "Dürü Getirme" diyede bilinen neşeli ve hareketli bir oyundur. Düğün evine dürü getirme esnasında karşılıklı gruplar halinde oynanır. Oyun karşılıklı açılıp kapanmalarla devam eder. Söz kısmı yoktur. Usulü 2 zamanlı, gideri 4'lüktür. (2/4)

Düz oyun; Yöredeki erkeklerin daire formunda oynadıkları, sözsüz bir oyundur. Oyuncuların sağa ve sola diz vurma figürleriyle oyun devam eder. Usulü 4 zamanlı, gideri 4'lüktür. Bazı derlemeciler bu oyunda "Güvende" olarak belirtir.

Uludağ Türkmenleri günümüzde, oyunlarını geleneksel yaşantılarını sürdürmektedirler, her ne kadar teknolojik gelişme onları da etkilediyse de, Keles ve Orhaneli ilçe merkezlerine bağlı yüksek rakımlı dağ köylerinde bu gelenekler ve yaşantı devam etmektedir.

Uludağ Türkmen oyunları gerek müzik, gerekse oyun figür yapısı bakımından düzenleme ve işlenmeye çok uygundur. Bu yüzden sahneye taşınmış ve zevkle izlenmeye sunulmuştur. Ancak bu düzenlemeler (her yörede olduğu gibi) bazen kalıcı hatalara yol açmakta ve değerli küçük oyun motiflerinin unutulmasına, görmezlikten gelinmesine neden olmaktadır. Bu tür hataların değerli öğreticiler tarafından yapılmaması en büyük dileğimizdir.

Motif'ten

•Motif 29 Ekim Cumhuriyet Resepsiyonunda...

İstanbul Valiliği tarafından Çırağan Sarayı'nda düzenlenen 29 Ekim Cumhuriyet resepsiyonuna seçkin bir davetli topluluğu katıldı. Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği başkan ve üyelerinde katıldığı resepsiyonda yöresel kıyafetli elemanlar birbirinden seçkin simaların oluşturduğu davetlilerin ilgi odağı oldu.

Resepsiyon sonunda İstanbul Valisi Erol Çakır kültürel değerlerini yaşatıp canlı tutmak adına bu tür faaliyetlerin içerisinde yer almalarından dolayı Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği'ne teşekkür yazısı gönderdi.

•Motif Halk Oyunları gurubu yabancı delegasyonun huzurunda...

24 Ekim 1998 tarihinde Topkapı Eresin Otelin'de Devlet Bakanı Işlay SAYGIN'ın katıldığı Kadın Dayanışma Derneği Organizasyonun da Motif Halk Oyunları topluluğu coşkuyla alkışlandı.

İstanbul Valiliği'nin daveti üzerine programa katılan ve ülkemizde bulunan yabancı delegasyon ile seçkin bir protokol davetli gurubuna gösterilerini sunan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Diyarbakır yöresi halk oyunları gurubu, ilgi ile izlenerek böylesi anlamlı bir gecede ülkemizin folklor zenginliğinin tanıtımı açısından sergilenen oyunlar yabancı delegasyon arasında büyük bir dikkat ve hayranlık uyandırdı.

•Motif İzzet-i İkranda...

Sanatçı İzzet ALTINMEŞE'nin hazırlayıp sunduğu İzzet-i İkram programı yeni yayın döneminde de devam ediyor. Halk müziği ve halk oyunları severleri, İzzet-i İkram programı ile TGRT ekranlarında buluşturan sanatçı İzzet ALTINMEŞE "Böylesi nitelikli ve herşeyden önemlisi ayrıcalıklı bir programı Türk halkına sunabiliyor olmaktan büyük bir mutluluk ve kıvanç duyuyorum" dedi. Motif Halk Oyunları Eğitim Derneğinin de halk oyunları danışmanlığını sürdürdüğü programda halk oyunları guruplarının sergilediği birbirinden güzel yöre oyunları ile güzel bir kültür mozaği yaratılıyor.

Haberler

• Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Başkanına 75.Yıl plaketi

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Başkanı M.Zeki BAYKAL, Cumhuriyetimizin kuruluşunun 75.yılı etkinlikleri çerçevesinde yapılan faaliyetler nedeni ile Cumhurbaşkanı Süleyman DEMİREL tarafından 75. yıl plaketi ile ödüllendirildi. Başkan M.Zeki BAYKAL Cumhuriyetimizin 75.yılı çerçevesinde yapılan etkinlikler dolayısı ile kendisine verilen plaketin büyük anlam ifade ettiğini ve bu plaketi almış olmaktan dolayı mutluluk duyduğunu belirtti.

• Motif yeni dönem çalışmalarını sürdürüyor.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği 1998-99 yeni dönem faaliyetlerini başlattı. 200 kişilik eleman kadrosu ile çalışmalarını Akşemsettin İlköğretim Okulu salonlarında sürdüren dernek, gençleri böylesi güzel bir faaliyet ile Motif çatısı altında birleştirebilmiş olmaktan mutluluk duymakta. Dernek yöneticileri elemanlar ile yaptığı sohbet toplantılarında elemanlardan dernek bünyesindeki idari çalışmalar içerisinde daha aktif görev almalarını istedi.

Bu toplantılar neticesinde elemanlar idari konularda görev aldılar.

Halkla İlişkiler Görevlileri;

Gülşen ŞEN, İknur IRMAK, Fadime KARAKOÇ, Esra ER, Elif YAZICI, Sönmez AHI

Genel Sekreter Yardımcı Görevlileri;

İlker DUMAN, Filiz YILDIZ, Sevilay ÇOBAN, Emine KALKAN Feride YILDIZ

Motif Dergisi Haber ve Reklam Yardımcıları;

Eda BAKKALBAŞI, Ömer YILMAZ, Hüsvrev NASIR, Sönmez AHI Serkan ÇAVUŞOĞLU, Hakan KIZILTAN, Nursel YILDIZ, Zeliha DAİMAGÜLER, Duygu SAKARYA, Suphiye AKHUN

Türk Halk Müziği Korosu Sorumluları;

Ahmet ALMAS, Eda BAKKALBAŞI, Zeki GÜVEN, Tülay AYHAN

Dernek yönetimi yeni dönem çalışmaları içerisinde gençleri yalnızca halk oyunlarında ter akıtmalarına değil aynı zamanda folklorumuzu daha iyi tanımalarını açısından programa koyduğu teorik seminer dersleri ile de eğitime yönelik bir program hazırladı. Teorik dersler ise folklor alanında akademik düzeyde çalışmalar yapmakta olan hocalar tarafından verilmektedir.

Bu arada sezon sonu sunulacak gösteriler için çalışmalara hız verilmiş olup, Yurtiçi ve Yurtdışı'nda yapılacak olan Ulusal, Uluslararası festival içinde hazırlıklarını tamamlayan Motif üyeleri çalışmalarına disiplinli bir şekilde devam etmektedirler.

LALE MARKET

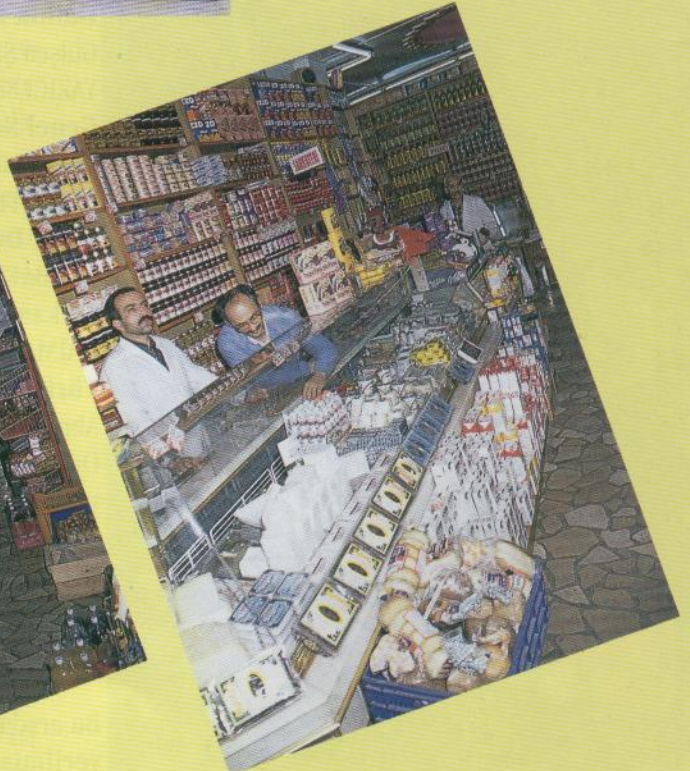
DÜNDAR GÜL

Mihçılar Caddesi

No:9 34260

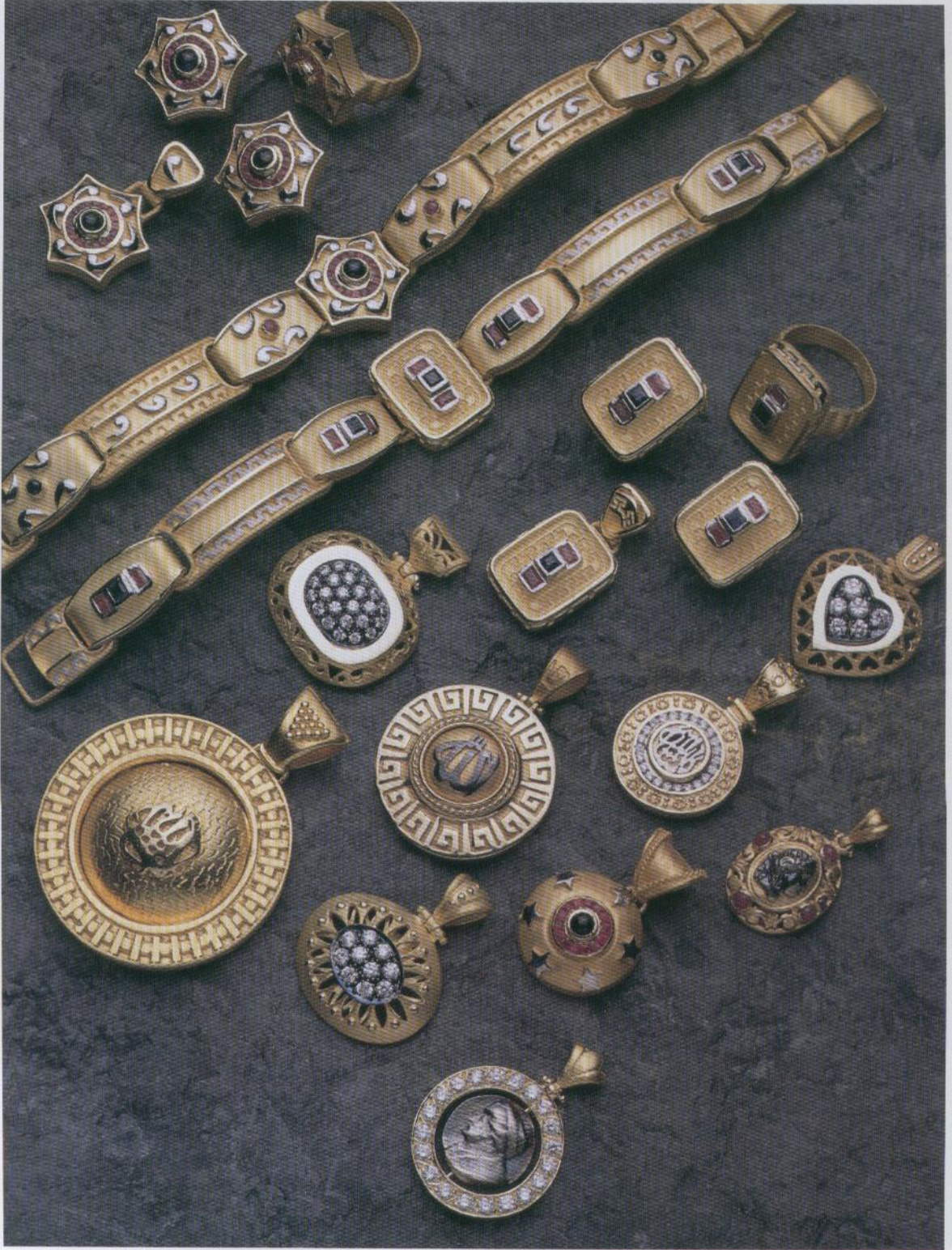
Fatih- İSTANBUL

Tel:0.212 523 88 95

EKOL

Takıda Zevkli Seçim

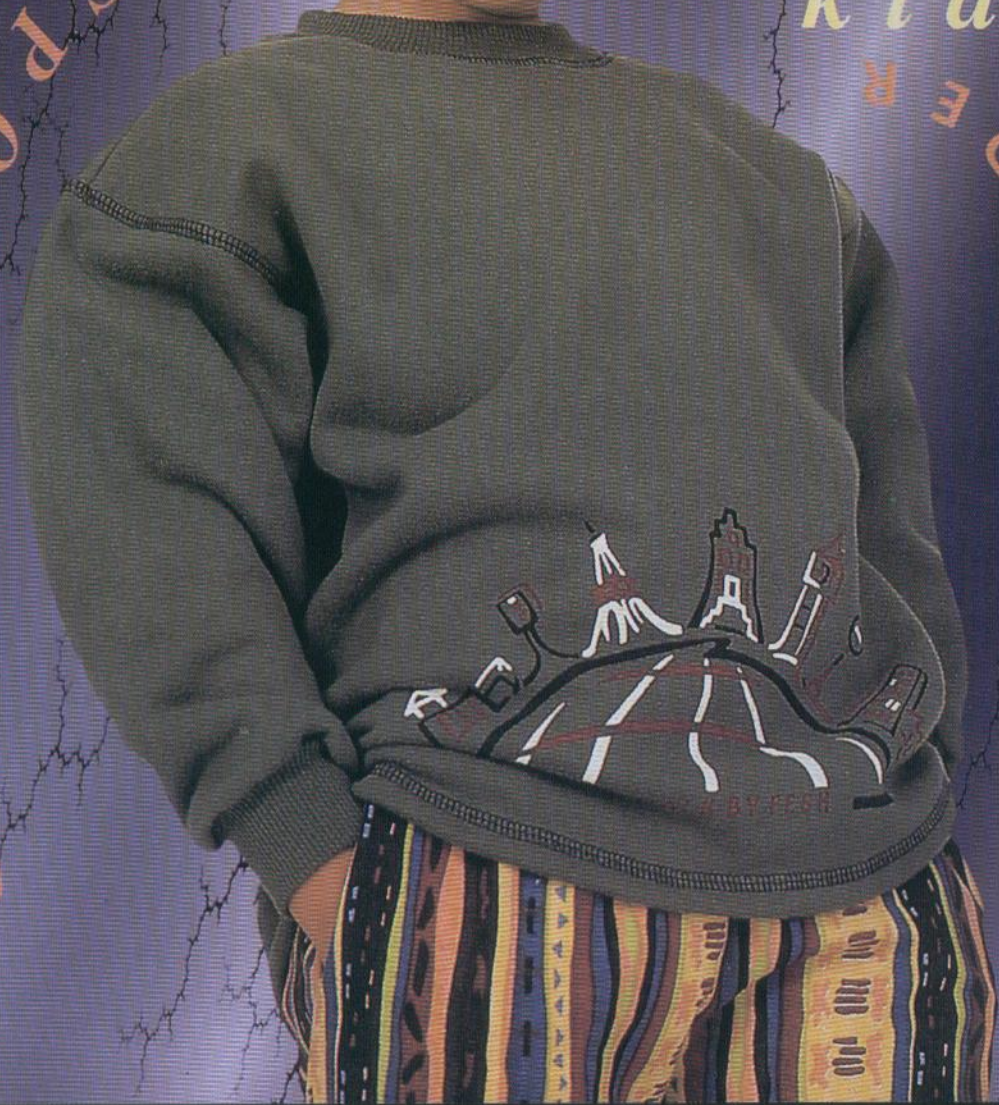
KAMEROĞLU
Kuyumculuk Ticaret ve Sanayi A.Ş.

MERKEZ : Aynacılar Caddesi No: 4 Kapalıçarşı - İSTANBUL (Mahmutpaşa Kapısı Girişi) • Tel: (0.212) 519 42 36 • 513 43 64 - 65 Fax: (0.212) 522 70 32

gung
SPORTSWEAR

kids

KINDER

FESH[®]

TURKUAZ TEKSTİL SAN.TİC. LTD.ŞTİ.

MERKEZ:0212.506 32 29 -49 MERTER / İSTANBUL

FABRİKA:0288.496 72 55 (3HAT) KIRKLARELİ / LÜLEBURGAZ

KÜLTÜR MOZAIĞİMİZ

OZANLARIMIZ

KARADENİZ

EYVAN

Ve.....

Kilim...

Türk Sanat Müziği İstekleri...

Türkülerle Karadeniz...

Tuna Boyları...

SADECE

MELTEM TV'DE

**Güven uzun bir sürede kazanılır,
ama bir anlık düşüncesizlikle kaybedilir**

NUNU TANITIM

EYÜP YOLU ALTIPARMAK İŞ MERKEZİ NO.12/18 G.O.PAŞA-İST.
TEL:0212.615 70 02-615 72 23

TESAN®

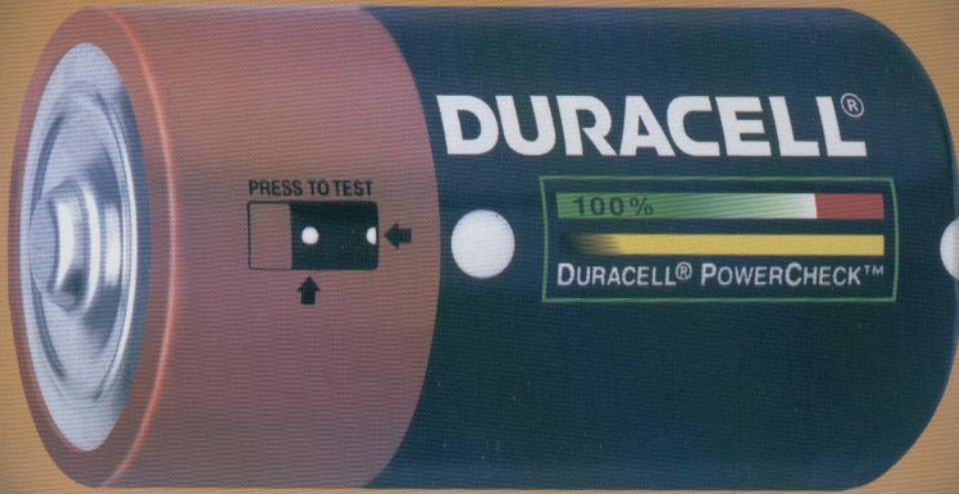

Merkez: Yolcuzaade İskender Cad. No.:60 Şişhane 80020 İstanbul-TÜRKİYE Tel: (90-212) 254 88 54 Pbx Fax: (90-212) 253 06 28

Şube: Refik Saydam Cad. No:191/A Beyoğlu 80020 İstanbul - TÜRKİYE Tel: (0-212) 245 49 35 - 293 53 82 Fax: (0-212) 245 35 06

E-mail: tasah@com.tr **http://**www.tesan.com.tr

7 kata kadar daha uzun ömürlü...*

Dünyanın ve Türkiye'nin bir numaralı alkalın pili Duracell, çinko-karbon pillere göre 7 kata kadar daha uzun ömürlüdür.

Duracell pilleri güç ölçümlüdür. Her zaman, her yerde gücünü ölçebilirsiniz.

Çevre dostu Duracell pilleri kadmiyum, civa ve kurşun içermez.

DURACELL®